

LYNGDAL
KOMMUNE

KOMMUNEDIREKTØRENS FORSLAG TIL
HANDLINGSPLAN 2022 – 2025
ÅRSBUDSJETT 2022

INNHALDSFORTEGNELSE

2	Kommunedirektørens innledning	4
3	Budsjett på 1-2-3	6
4	Satsingsområder og mål	8
4.1	Satsingsområde Livskvalitet og levekår:	10
4.2	Satsingsområde Samskaping og innovasjon:	10
4.3	Satsingsområde Klima, miljø og bærekraft:	11
5	Utfordringsbildet	12
5.1	Folkehelse, forebyggende arbeid og tidlig innsats	12
5.2	Demografiutfordringer	14
6	Ressursbruk og kostnadsnivå - basert på regnskap 2020	18
6.1	Innsparingspotensiale	20
7	Forsøksordning - Statlig finansiering av omsorgstjenester (SIO)	21
8	Forutsetninger og Statsbudsjettet	23
8.1	Frie inntekter – skatt og rammetilskudd	23
9	Eiendomsskatt	26
10	Budsjett 2022 og handlingsplan 2022-2025	28
10.1	Investering	31
10.2	Driftsbudsjett 2022 og Handlingsplan 2022 -2025	39
10.3	Ny administrativ organisering	41
10.4	Bevilgningsoversikt drift	43
10.5	Sum bevilgninger drift – netto ramme per virksomhet	47
10.6	Kommunedirektør og kommunalsjefområdene	48
10.7	Oppvekst	50
10.8	Barnehagemyndighet og grunnskole	52
10.9	Kultur	54
10.10	Servicesenter helse og velferd	56
10.11	Forebygging og livsmestring	58
10.12	Habilitering	60
10.13	Institusjon og hjemmetjeneste	62
10.14	Tekniske tjenester	65
10.15	Fellestjenester	67
11	Gebyrer	68
11.1	Grunnskole og voksenopplæring	68
11.2	Barnehager	68
11.3	Tekniske tjenester	68
11.4	Plan og Næring	69
12	Vedlegg	70

1 Kommunedirektørens innledning

Kommunedirektøren legger med dette fram forslag til budsjett for 2022 og handlingsplan for 2022-2025. Budsjettet utgjør første året i økonomiplanen.

Visjonen til Lyngdal kommune i forslaget til kommuneplan er "Fornye og forene". En visjon skal være noe å strekke seg etter. Noe som kan inspirere både ansatte og innbyggere, i det daglige og inn i framtiden. En visjon skal vise vei, motivere, inspirere og gi energi.

Visjonen vår passer også godt for den tiden vi har lagt bak oss med koronapandemien. Vi kan se tilbake på nesten 2 år som ny kommune der koronapandemien har preget mye av arbeidet. Vi har fått erfare hvor viktig det er at vi står sammen og jobber sammen til beste for alle i kommunen. Det har vært en form for unntakstilstand. Denne høsten har også minnet oss om at pandemien ikke er helt over. Jeg syns vi har kommet oss igjennom dette på en god måte. Tusen takk til alle ansatte som har lagt ned en betydelig innsats. Jeg vil også rette en stor takk til frivillige som har gjort en stor innsats i pandemihåndteringen, spesielt i forbindelse med vaksinasjon.

Forslaget til kommuneplanens samfunnsdel ligger til grunn for forslag til handlingsplan for 2022-2025. Videre bygger forslaget videre på vedtatt handlingsplan for 2021-2024 og 1. og 2. tertialrapport i 2021. Vi bygger også på presentasjonene og diskusjonene fra strategikonferansen i august, ved blant annet å satse mer på forebyggende arbeid for barn og unge.

Generelt tror jeg at de fleste innbyggerne opplever at Lyngdal kommune er en god kommune å bo i. Kommunen leverer gode tjenester på de fleste områder, men vi kan alltid bli bedre. Vi har godt samarbeid med næringslivet og kan for eksempel se tilbake på to gode sommersesonger til tross for nedstengning og koronarestriksjoner.

Vi har fortsatt store økonomiske utfordringer. Driftskostnadene er fortsatt høyere enn inntektene. Kommunedirektøren har heller ikke for 2022 klart å legge fram et forslag uten bruk av fond selv om det er gjort store reduksjoner i 2021 og er foreslått betydelige reduksjoner også i budsjettet for 2022. I årene framover må vi fortsatt redusere driftskostnader. Vi må snu dette over de neste årene slik at vi setter av til fond i stedet for å bruke av dem. Derfor anbefaler kommunedirektøren å innføre eiendomsskatt i kommunen fra 2023. Jeg kan ikke se at vi kan få til en økonomisk bærekraftig drift uten å øke inntektene. Vi har snart ikke disposisjonsfond igjen og vi har en gjeldsgrad som er langt over vedtatte måltall.

Det er viktig med en felles forståelse av de utfordringene vi står i. Det viktig at vi står sammen om å løse utfordringene, både administrativ ledelse, ansatte og politikere. Det er også viktig at innbyggerne forstår situasjonen.

Det er også viktig at vi arbeider sammen for å få til tiltak for omstilling til en mindre kostnadskrevende drift. Objektive tall som KOSTRA og tall for prosjektet statlig finansierte omsorgstjenester (SIO) viser at Lyngdal kommune driver for dyrt innen pleie- og omsorgstjenester. Derfor må vi dreie utgiftene over fra pleie og omsorg til andre tjenester i kommunen. Det at vi bruker så mye av kaka til pleie og omsorgstjenester går ut over midler vi kan bevilge til andre tjenester i kommunene. Samtidig er dette utfordrende å få til, da vi vet at behovene i pleie og omsorg vil øke i årene framover på grunn av flere eldre. Videre er det også viktig at vi klarer å tilpasse vår drift og vårt tjenestetilbud etter variasjon i antall innbyggere som har behov for tjenester fra kommunen. Når vi får nedgang i barnetall må vi tilpasse barnehagetilbudet etter det antall barn som trenger barnehageplass. Tilsvarende i skolen når lavere fødselstall og mindre tilflytting fører til lavere antall elever. Effektivisering på grunn av lavere elevtall er krevende å ta ut i skolen med den skolestrukturen vi har med flere små skoler.

Økt digitalisering er viktig for en effektiv og god forvaltning, og ikke minst for videreutvikling av gode tjenester til innbyggerne.

Tidlig innsats og forebyggende arbeid blant barn og unge er viktig for å dreie fra reparasjon til forebygging. Det er derfor foreslått satt av en egen pott i budsjettet på 2 mill som skal gå til forebyggende tiltak. En egen sak om bruk av disse midlene vil bli lagt fram for politisk behandling i 2022.

Kommunestyret skal behandle budsjett og handlingsplan 16. desember. Det er kommunestyret som gjennom sine prioriteringer og vedtak fastsetter kommunens økonomiske rammer for perioden 2022-2025.

Kjell Olav Hæåk

Kommunedirektør

2 Budsjett på 1-2-3

Kommunene skal hvert år legge en plan for pengebruken de neste fire årene. Det skilles mellom driftsbudsjett og investeringsbudsjett. Her finner du innholdet i forslag til budsjett for drift og investering for Lyngdal kommune, kort oppsummert.

Forslag til driftsbudsjett

For 2022 forventes kommunens inntekter å være 714,6 millioner kr. Inntektene er i hovedsak skatt, og rammetilskudd fra staten. Kommunens totale utgifter i 2022 er budsjettert å være 13,9 millioner mer. Det betyr at kommunen har et underskudd på 13,9 mill. Dette er finansiert ved å bruke fond. Disse er økt med 1,9 prosent fra fjoråret. Det vil si en økning på ca. 13 mill. kroner. Men kommunens utgiftsbehov har også økt noe fra 2021. Det betyr at staten nå har beregnet at Lyngdal kommune er dyrere å drive i 2022 enn i 2021, og 9,4 prosent dyrere enn landsgjennomsnittet. Dette blir vi kompensert for gjennom rammetilskuddet.

Kommunen har ved utgangen av 2021 et forventet disposisjonsfond på 45 millioner. Reduserer man saldoen fra 2021 med det budsjetterte underskuddet i 2022 er det igjen ca. 31 mill. ved utgangen av 2022. Dette fordrer også at alle innsparingene som er lagt inn i 2022 blir gjennomført som planlagt, og at det ikke kommer mange uforutsette utgifter.

Fra 2023 i handlingsplanen er det budsjettert med positivt driftsresultat.

2023: 9,7 mill 2024: 12,9 mill 2025: 15,9 mill

Fra og med 2023 er det lagt inn forventede inntekter på eiendomsskatt på 16,3 millioner kr – minus utgifter til taksering og administrasjon. Dette er årsaken til det positive resultatet. Det er i budsjettforslaget da lagt opp eiendomsskatt på alle eiendommer i kommunen – inkludert næring (verk og bruk). Inntekten er basert på en generell sats på 5 promille, og 1 promille på bolig og fritidseiendom. Uten denne eiendomsskatten ville driftsresultatet vært slik:

2023: 0,9 mill 2024: 1,1 mill 2025: 4,1 mill.

Uten eiendomsskatt er det beregnet et marginalt positivt driftsresultat fra 2023. Et så lite positivt driftsresultat er ikke økonomisk bærekraftig. Budsjettene til den enkelte virksomhet er svært stramme og forutsetter i tillegg store reduksjoner for enkelte virksomheter. Det er ikke avsatt midler til større uforutsette utgifter, og fondene ville være minimale. Kommunen har høy lånegjeld og er sårbar for en renteoppgang ut over prognosene.

All merinntekt som følge av eiendomsskatt er foreslått overført til disposisjonsfond og ikke tatt inn i driften for å bygge nødvendige fond til uforutsette utgifter.

Det er i budsjettforslaget lagt inn innsparinger i pleie og omsorg basert på statistikk (KOSTRA) og hva man har fått av resultater i prosjektet Statlig finansiering av omsorgstjenester (SIO). Statistikken viser at kommunen i 2020 brukte ca. 47 mill. mer på pleie og omsorg enn sammenlignbare kommuner (sammenlignbare kommuner er kommuner med samme innbyggertall og inntekter). Basert på statistikk og funn i SIO-prosjektet er det lagt inn innsparinger på ca. 14,5 mill. i 2022 og ytterligere kr 8 mill. i 2023 – totalt kr 22,5 mill. Dette er i tillegg til lederinnsparinger som er gjennomført i 2021. I årene 2022-2025 er det forventet flere eldre, og det vil koste ca. 20 mill. mer i 2025 enn 2021 å drifte pleie og omsorg. Det betyr at samtidig som virksomhetene må spare blir det høyere behov.

Det er også lagt inn innsparing i barnehage basert på forventet nedgang i barnetallet. Dette klarer man å innfri, men samtidig øker utgiftene til de private barnehagene. Det ligger en forventning om ytterligere reduksjon i årene 2023-2025 på grunn av lavere barnetall.

For grunnskole er totalbudsjettet økt. De skolene som ellers ville ligget under lovpålagte krav for lærertetthet har fått økte rammer. Det er også en økning av spesialundervisning og elever med store behov for tilrettelegging.

Kultur har ikke fått endring i budsjettet fra 2021 til 2022. Dette fordi det ble foretatt store reduksjoner i budsjettet for 2021.

Teknisk har fått styrket budsjettet med 0,5 mill. til bygningsvedlikehold. Dette har vært for lavt over lengre tid og styrkingen på 0,5 mill. vil ikke bidra til å redusere vedlikeholdsetterslepet i noe særlig grad. Det også stor usikkerhet rundt strømutfordringene i 2022. Det er lagt inn 2 mill. ekstra.

Kommunedirektøren har i budsjettforslaget avsatt kr 2 mill til økte ressurser til forebyggende tiltak og tidlig innsats.

Investeringsbudsjett

Hovedregelen er at investeringer som koster mer enn 100 000 kr må inn i investeringsbudsjettet, og ikke i driftsbudsjettet. Vi kan bruke lån til å finansiere investeringsprosjekter. Det er ikke lov å bruke lån til å finansiere driftsbudsjettet. Det er budsjettert med å investere 69,4 mill. i 2022. Til sammen 278 mill. de neste fire årene. Av dette er kr 134 mill. investeringer i vann- og avløpsanlegg og nytt renseanlegg.

Lyngdal kommune har ca. 1 milliard i lån til investeringer, og det er budsjettert i 2022 med kr 37 mill. i avdrag og kr 21,4 mill. i rentekostnad. Totalt koster gjelden kr 58,4 mill. Det er lagt opp til en forventning om at renten øker med nesten 1 prosent i handlingsplanen. Rente og avdrag på lån blir ført i driftsregnskapet. Jo høyere disse utgiftene er, jo mindre er det igjen til andre ting.

Styringsmål

Den nye kommuneloven tydeliggjør kommunenes ansvar for å ivareta egen økonomi og handlingsrom på lang sikt. Kommunestyrene har ansvar for en mer helhetlig økonomistyring der finansielle måltall skal være ett av verktøyene.

Budsjettforslaget gir følgende måltall:

<i>Styringsmål</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2025</i>	<i>Vedtatt mål</i>
<i>Disposisjonsfond totalt</i>	3,4	4,4	5,8	7,5	8-10%
<i>Disposisjon fond uten e-skatt</i>	3,4	3,5	3,6	4,0	8-10%
<i>Lånegjeld</i>	111	113	116	121	75%
<i>Driftsresultat</i>	- 1,5	1,0	1,4	1,7	1,75 %
<i>Driftsresultat uten e-skatt</i>	- 1,5	0,1	0,1	0,4	1,75%

3 Satsingsområder og mål

Kommuneplanen er kommunens styringsdokument, og alle planer som vi lager og alle tiltak som vi gjør skal være begrunnet i denne. Kommuneplanen trekker opp de langsiktige satsingene og har et tidsperspektiv på minst 12 år. Kommuneplanen brytes ned i en 4-årig handlingsplan som viser prioriteringer og ressursbruk for de neste 4 årene. Årsbudsjettet for 2022 er konkretiseringa av handlingsplanen for dette året.

Utarbeidelse av kommuneplanens samfunnsdel har vært en prosess med mye medvirkning og involvering for å komme frem til de riktige satsingsområdene for kommunen. Nå er samfunnsdelen nesten ferdig og ligger ute til siste høring før kommunestyret får den til endelig behandling i januar/ februar 2022.

Føringer for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er "Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023", Regionplan Agder 2030 og Regionplan Lister 2030.

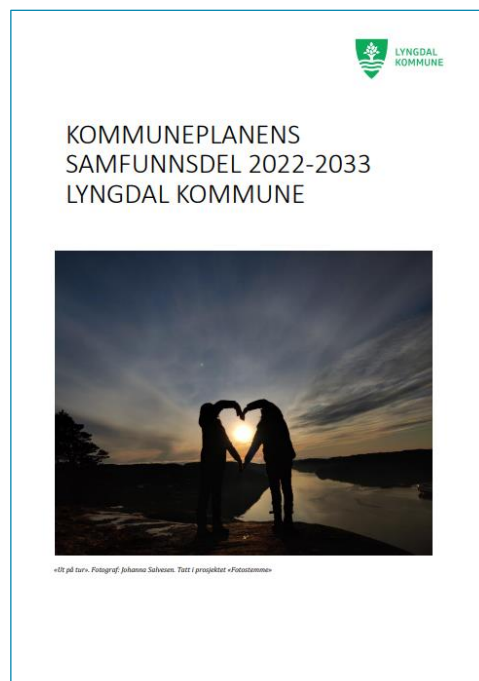
I arbeidet med kommuneplanen er det tatt utgangspunkt i FNs 17 bærekraftsmål og følgende av disse har fått særskilt betydning i forhold til kommunens satsingsområder:

På bakgrunn av disse er følgende satsingsområder valgt ut:

- Livskvalitet og levekår
- Innovasjon og samskapning
- Klima, miljø og beredskap

Satsingsområdene viser hvilke områder vi skal prioritere å jobbe med fremover i perioden 2022-2033. Det er satt totalt 10 mål for satsingsområdene. På strategisamlingen med kommunestyret 25.august 2021 ble det jobbet med prioritering av hvilke mål som vi skal ha spesielt fokus på i 2022.

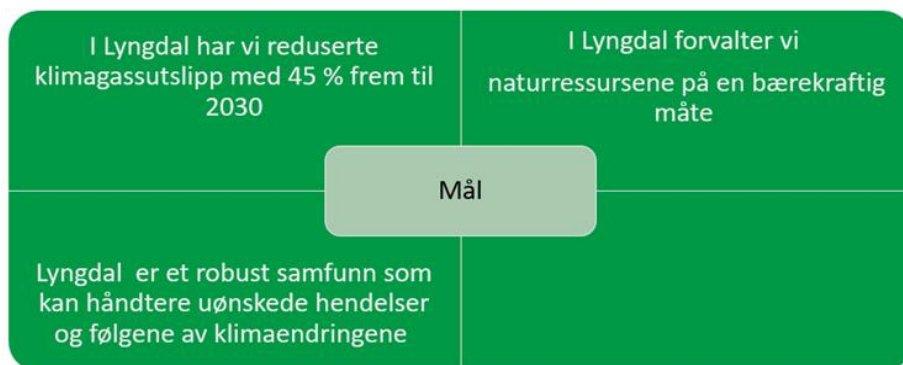
Satsingsområde: Livskvalitet og levekår

Satsingsområde: Samskaping og innovasjon

Satsingsområde: Klima, miljø og beredskap

Følgende oppsummering av prioriteringene til kommunestyret for hvilke mål vi skal jobbe spesielt mot i 2022:

Satsingsområde	<i>Livskvalitet og levekår</i>	<i>Samskaping og innovasjon</i>	<i>Klima, miljø og beredskap</i>
Prioritert mål	I Lyngdal har alle barn er trygg og aktiv oppvekst	I Lyngdal har vi infrastruktur og arealer som tiltrekker ny og variert næring	I Lyngdal forvalter vi naturressursene på en bærekraftig måte

3.1 Satsingsområde Livskvalitet og levekår:

I Lyngdal har alle barn en trygg og aktiv oppvekst

Å gi barn og unge en god oppvekst er en av kjerneoppgavene til kommunen. Vi gir mange store tjenester på dette området, bl.a helsestasjonstjeneste, barnevern, barnehage, skole, kulturtilbud, integreringsarbeid og habilitering,

Økte satsinger i budsjett 2022 og handlingsplan 2022-2025:

Driftstiltak:

- Innarbeidelse av årlig driftstilskudd til Blå Kors Barnas stasjon kr 300.000
- Midler til tiltak forebygging og tidlig innsats, kr 2 mill

Investeringsstiltak:

- Sentrumsutvikling, kr 200.000 årlig i en 4-årsperiode.
- Handlingsplan IKT 1.-7.trinn, kr 470.000 i 2022
- Trafikksikkerhetstiltak, kr 300.000 årlig i en 4-års periode
- Nye maskiner til sløydsalen, Lyngdal ungdomsskole, kr 150.000 i 2022
- Byremo ungdomsskole, IKT-tiltak og oppgraderinger, kr 400.000 årlig i en 4-årsperiode
- LED-lys til Helle stadion kr 500.000 i 2022
- Investeringsstilskudd, Lyngdal IL, kr 500.000 årlig i en 4-årsperiode.
- Oppgradering av kommunale lekeplasser, kr 300.000 årlig i en 4-årsperiode

3.2 Satsingsområde Samskaping og innovasjon:

I Lyngdal har vi infrastruktur og arealer som tiltrekker seg ny og variert næring

I Lyngdal er det mange gode industriområder der de fleste er private. Kommunen har kommunale industriområder på Byremo og Helle. Det er brukt betydelige midler de siste årene på å etablere infrastruktur og grovplanerte tomter på disse to områdene. Lyngdal kommune kjøpte i 2020 aksjene i Lyngdal Recycling AS og fikk dermed tilgang til hele Hausvik Industriområde. Ny reguleringsplan for området er under utarbeidelse. Det er også planlagt et prosjekt i Lister for å promotere alle industriområdene i regionen vår. Kommunen holder på å revidere kommuneplanens arealdel for Lyngdal sentrumsområde og sjøområdene. Dette har betydning for næringsarealene.

Økte satsinger i budsjett 2022 og handlingsplan 2022-2025:

Driftstiltak:

- Avsatt midler til det kommunale næringsfondet kr 200.000 hvert år.

Investeringsstiltak:

- Oppgradering av infrastruktur – broer
  - Nygård bro, kr 1 mill i 2022
  - Nedre Eikeland bro, kr 1,6 mill i 2023
  - Åtland bro 1 og 2, kr 700.000 i 2024
  - Bringsjordneset bro, kr 12 mill i 2022
  - Akersmyr bro og vei, kr 10 mill i 2022
- Kjøp av resterende grunn Hausvik Industriområde, kr 3,5 mill
- Oppgradering av kartgrunlaget, kr 130.000 i 2022

3.3 Satsingsområde Klima, miljø og bærekraft:

I Lyngdal forvalter vi naturressursene på en bærekraftig måte

Forvaltning av naturressursene ivaretas spesielt gjennom kommuneplanens arealdel og reguleringsplanene. I tillegg gjennomføres det et betydelig arbeid innen jord- og skogbruksforvaltningen. Kommuneplanens arealdel er under revidering og skal være i tråd med føringer i overordnet arealstrategi. Kommunen er i en prosess med å få godkjenning som Miljøfyrtårn for de enkelte virksomheter. Arbeidet har startet opp på rådhuset, men er noe forsinket på grunn av arbeidspress. Det er et mål at alle arbeidsplassene er sertifisert innen 2023. Kommunen har også flere klimasats-prosjekter. Vi ser at vi har behov for å strukturere og oppprioritere arbeidet med klima og miljø, og dette må være en økt satsing fremover.

Økte satsinger i budsjett 2022 og handlingsplan 2022-2025:

Driftstiltak:

- Det er ikke avsatt økte midler til dette i drift, men det må omprioriteres ressurser i løpet av handlingsplanperioden slik at vi kan konkretisere klima- og miljøtiltak i en tiltaksplan.

Investeringsstiltak:

- LED-lys på Helle Stadion, kr 500.000 i 2022 (også satt opp som et tiltak for barn og unge over)
- Energioptimalisering av kommunale bygg, forprosjekt kr 200.000 i 2023 og avsatt kr 2 mill i 2024 og 2 mill i 2025 til tiltak.
- Oppgradering av gatelys, kr 1 mill årlig i en 4-årsperiode

Utfordringsbildet som Folkehelseledende Vegard Nilsen i Agder Fylkeskommune viste på fokusmøte folkehelse for Listerregionen 21.10.2021: – klima er tett knyttet sammen med folkehelse.

Noen store folkehelseutfordringer

The collage consists of six images arranged in two rows of three. The top row shows a forest fire with a bear, a tractor spraying a field, and several bees. The bottom row shows plastic pollution in the ocean, a dead seal on a beach, and a crowd of people.

 AGDER
fylkeskommune

4 Utfordringsbildet

4.1 Folkehelse, forebyggende arbeid og tidlig innsats

Vi ønsker å styrke folkehelsa i Lyngdal kommune og bedre oppvekstvilkårene til barn og unge. En befolkning med god helse og god livskvalitet, og en rettferdig fordeling av dette, er en viktig forutsetning for et bærekraftig samfunn.

Folkehelse handler om helsetilstanden til befolkningen, og hvordan helse og trivsel fordeles i befolkningen. Folkehelsearbeid er det samlede arbeidet for å forbedre faktorene som påvirker helsetilstanden. Befolkningens helse og livskvalitet påvirkes av mange forhold, som for eksempel nærmiljø, oppvekst- og skoleforhold og tilgang på arbeid og sunne arbeidsforhold, i tillegg til kosthold, fysisk aktivitet og tobakk. Folkehelsearbeidet berører derfor stort sett alle samfunnsområder, og tverrsektoriell innsats er helt nødvendig.

Forhold tidlig i livet påvirker helsen i voksen alder. En satsing på barn og unge er derfor helt sentralt i folkehelsearbeidet. Kommunen har en del utfordringer knyttet til levekår, og en høyere andel barn i Lyngdal vokser opp i lavinntekt enn i landet for øvrig. De siste årene har kommunen satset på flere interkommunale forebyggende tiltak, som BTI (Bedre tverrfaglig innsats) og «Nye mønstre - trygg oppvekst». Begge disse tiltakene har i en prosjektperiode hatt finansiering gjennom folkehelseprogrammet i Agder. Fra 2022 har vi ikke denne finansieringen til målrettet og viktig innsats i forhold til utsatte barn og unge.

Kommunens ansvar for forebyggende arbeid er forsterket gjennom den kommende barnevernsreformen (oppvekstreformen). Barnevernsreformen trer i kraft 1.januar 2022 og kommunen får et økt faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Målene med barnevernsreformen er:

- Kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging
- Hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov
- Rettsikkerheten til barn og familier skal bli godt ivaretatt
- Ressursbruken og oppgaveløsningen til barnevernet skal blir mer effektiv

Konsekvensen av at kommunen får økt økonomisk ansvar for barnevern er at det vil være mer lønnsomt å satse på forebyggende arbeid. Forebygging og tidlig innsats vil kunne spare kommunen for dyrere tiltak på sikt. I tillegg vil forebyggende tiltak også gir bedre livskvalitet og trivsel for de som det berører.

Barnevernsleder i Lister Barnevern har påpekt i lengre tid at det er avdekket manglende tjenestetilbud i arbeidet rundt sårbare og risikoutsatte familier hos oss. Lyngdal kommune må styrke det forebyggende arbeidet for å unngå negativ utvikling i enkeltsaker, slik at færre familier trenger tiltak fra barnevernet. Konkret anbefales Lyngdal kommune å prioritere ressurser til å ansette familieveiledere og miljøarbeidere som kan jobbe direkte i hjemmene. Det bør også etableres familieteam der ulike tjenester jobber sammen om virkningsfulle tiltak rundt risikoutsatte familier.

Det er derfor viktig at Lyngdal kommune nå klarer å omprioritere midler til økt innsats for barn og unge.

I 2021 har det vært gjennomført en kartlegging av ungdomsmiljøet i Lyngdal. Metoden som har blitt brukt kalles for Hurtig Kartlegging og Handling (HKH). Målet med kartleggingsmetoden er å innhente informasjon som gir rask oversikt over utfordringene som man skal kartlegge, og allerede pågående innsats på området. Gjennom analyser og utarbeidelse av handlingsplan legges det til rette for målrettet innsats. Hensikten er å kunne forebygge utfordringene på en rask og målrettet måte. Gjennom kartleggingen har det blitt avdekket et «hull» i tjenesten i kommunen rettet mot ungdom som har utfordringer knyttet til psykisk helse og/eller rusmiddelbruk. Det er av flere tjenester, særlig fra barneverntjenesten og skolen, pekt på manglende tiltak tidlig i et handlingsforløp. Dette gjelder spesielt dersom en ungdom har begynt å utvikle et problem knyttet til psykisk helse og/eller rus. På bakgrunn av funnene i kartleggingen har det blitt utarbeidet et forslag til handlingsplan. I handlingsplanen er det anbefalt å etablere et tverrfaglig team som kan arbeide i tilknytning til barn og unge med utfordringer knyttet til psykisk helse og/eller rusmiddelbruk og deres foreldre/foresatte.

ANBEFALING

Kommunedirektøren anbefaler at vi nå setter av økte ressurser til forebyggende tiltak og tidlig innsats. Det er viktig at tiltakene som settes inn er kunnskapsbaserte og at det er bred enighet om prioriteringen av midlene. Det foreslås å avsette kr 2 mill i driftsbudsjettet for 2022 til forebyggende arbeid og tidlig innsats blant barn og unge. Kommunen har startet arbeidet med å utarbeide en plan for forebyggende arbeid og tidlig innsats. Planen skal munne ut i tiltaksplan for forebyggende arbeid og tidlig innsats og må foreslå en prioritering av de økte midlene til forebygging og tidlig innsats. Planen, sammen med tiltaksplan og prioriteringer av økonomiske midler blir behandlet i hovedutvalget for Barn og Oppvekst.

Økte satsinger i budsjett 2022 og handlingsplan 2022-2025:

Driftstiltak

- Økte midler til forebyggende arbeid og tidlig innsats, kr 2 mill årlig fra 2022. Prioriteringene vedtas av Hovedutvalg for Barn og Oppvekst.

4.2 Demografiutfordringer

4.2.1 Befolkningsutvikling

Per 1. januar 2021 var det 10 464 personer folkeregistrert i Lyngdal kommune. Folketallet for de to gamle kommunene, hadde en relativ sterk vekst i perioden fram til 2017. Veksten skyldtes i stor grad høy innvandring. Fra 2017 til 2021 har folketallet i kommunen vært stabilt.

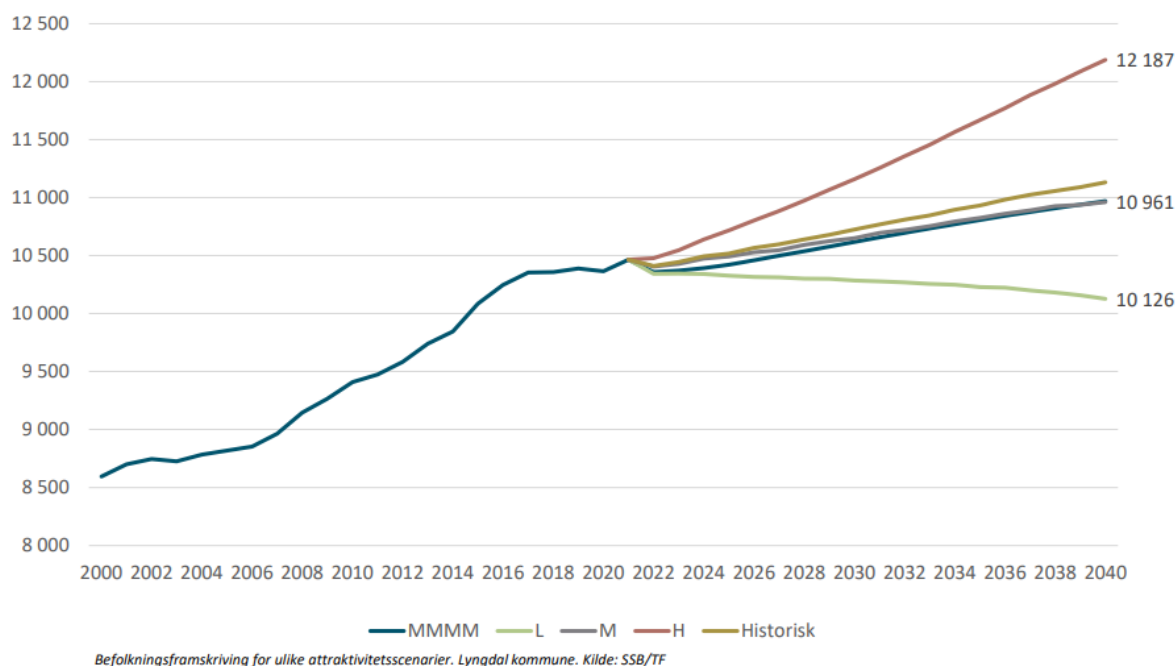

Lyngdal 1.1.2021: **10 464**

Lyngdal 2. kvartal 2021: **10 511**

Telemarksforskning har utarbeidet ulike scenarier for framtidig befolkningsutvikling for Lister-kommunene. Hele rapporten for Lyngdal kommune ligger vedlagt. Befolkningsscenarier gir alternative perspektiver på den framtidige utviklingen. Disse scenariene vil være et godt grunnlag for beskrivelser av eventuelt framtidig omstillingsbehov. De ser også på hvilke konsekvenser utviklingen vil kunne få for kommunenes økonomi.

Scenarier for Lyngdal kommune

- I det pessimistiske scenariet (L) anslås en befolkningsendring på -3,2 prosent fra 2021 til 2040, mens det i det optimistiske scenariet (H) anslås en endring på 16,5 prosent.
- I middelscenariet (M) anslås den totale befolkningsendringen å bli 4,7 prosent. I aldersgruppene 0–66 år er det anslått en utvikling på mellom -11,5 prosent og 10,8 prosent, mens det i aldersgruppene 67 år og eldre er anslått en utvikling på mellom 42,0 prosent og 47,5 prosent.
- Scenariene skiller seg relativt lite når det gjelder utviklingen i antall eldre, fordi eldre personer sjelden flytter mellom kommuner. I alle scenariene er det anslått en lavere andel barn og unge og en høyere andel eldre.

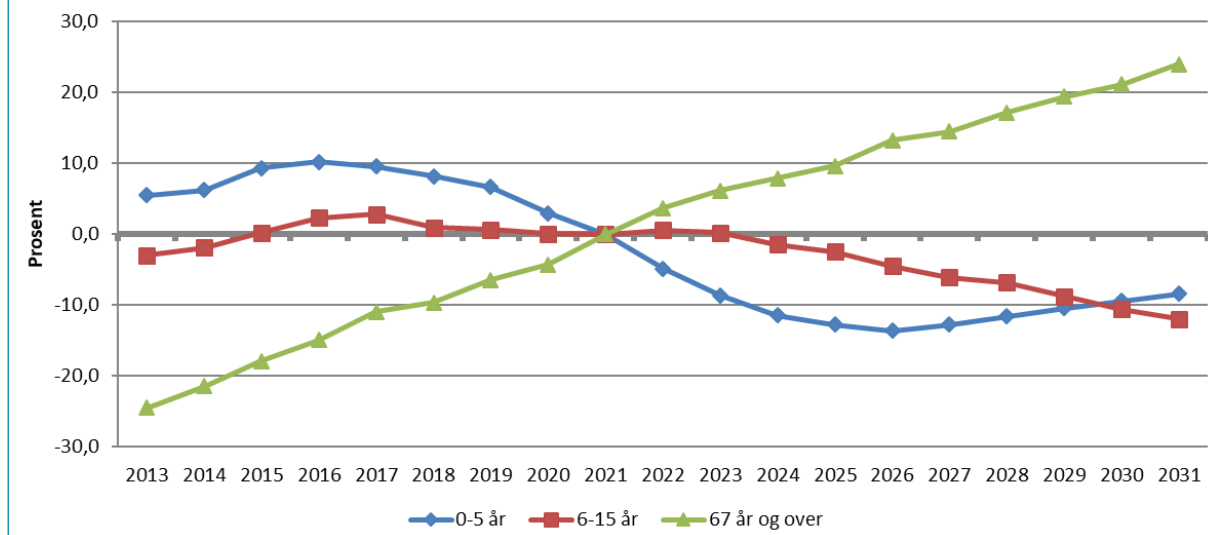
Denne tabellen viser middelscenariet for de ulike aldersgruppene

	2021	2026	2031	2036	2041	2046
0 - åringer	108	109	117	121	118	113
Barnehage (1-5 år)	677	561	594	622	634	615
Grunnskole (6-15 år)	1 506	1 412	1 300	1 247	1 302	1 343
Videregående (16-19 år)	606	589	547	521	473	492
Voksne (20-66 år)	5 949	5 963	6 101	6 085	5 963	5 881
Eldre (67-79 år)	1 202	1 285	1 289	1 367	1 567	1 636
Eldre (80-89 år)	346	461	602	721	727	763
Eldre (90 år og eldre)	70	80	108	158	214	269
Total	10 464	10 460	10 658	10 842	10 998	11 112

Utvikling folketall 0-5 år, 6-16 år og 67 år + i kommunen per

1.1

(2021 = 0, SSB MMMM-alternativ TBU metode / kommunens egen fremskriving)

Grafen viser utviklingen i ulike aldersgrupper for middelscenariet. Her ser vi at antall eldre stiger (grønn kurve), barn 0-5 år (blå kurve) synker før det stiger litt igjen i 2030. Barn i alderen 6-15 flater ut, men begynner å synke rundt år 2024.

De demografiske utfordringene fremover vil knytte seg til økende andel eldre i befolkningen, samtidig som andelen barn og unge går ned. Når andelen eldre øker, vil vi med dagens arbeidsmåter bruke betydelig mer penger på pleie og omsorgstjenester. Samtidig vil en reduksjon i antall barn medføre at kommunen får reduksjon i inntektene. Konsekvensen må bli at eldre i større grad enn i dag må bli i stand til å leve aktive og sosiale liv så lenge som mulig i sitt eget nærmiljø, uten behov for institusjonsplasser eller omfattende hjelp fra det offentlige. Arbeidet med eldrereformene «Leve hele livet» er sentralt i dette arbeidet.

Samtidig som det blir flere personer i pensjonsalder og flere personer i aldersgrupper som har et høyt forbruk av pleie- og omsorgstjenester, står en alt for stor andel av befolkningen utenfor arbeidslivet. Dette kan ha store konsekvenser for den enkelte, men også for samfunnet. Skal vi ha et bærekraftig samfunn, trenger vi alle som kan i arbeid. Det å inkludere flere i arbeidslivet er en av hovedutfordringene i tiden fremover. Dette gjelder både dem som står utenfor arbeidslivet, men også den høye andelen kvinner i deltidsstillinger.

4.2.2 Demografikostnader

Modellen som vises nedenfor, er primært laget for å vise **forventede utviklingstrekk** for brutto utgiftsbehov framover. Ved bruk av modellen må man være varsom med å legge for stor vekt på utviklingen i det enkelte år, da framskrivninger for enkeltår i tillegg til å være usikre også er svært følsomme for avvik mellom befolkningsframskrivningene og faktisk befolkningsutvikling. Men den sier noen om trenden. Demografikostnadene vil gjenspeiles gjennom inntektene fra staten, og analysen vil slik sett gi en indikasjon på hvilke

økonomiske rammebetingelser kommunen vil ha for å håndtere framtidig befolkningsutvikling og endret utgiftsbehov.

Tabellen viser hvert år sum endring i utgiftsbehovet totalt for Lyngdal og innfor de ulike grupperingene etter SSB sitt medium anslag på befolkning.

Utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	LYNGDAL
2022	4 513	1 193	-5 226	-114	215	-502	78
2023	6 144	-746	-6 096	22	165	-527	-1 038
2024	4 124	-3 729	-4 844	242	70	-724	-4 862
2025	5 536	-2 237	-2 436	174	200	-359	877
2026	8 250	-4 624	-2 099	143	424	-413	1 682
2027	9 656	-3 580	887	314	247	-196	7 329
2028	8 092	-1 641	1 465	98	325	-142	8 197
2029	8 521	-4 326	1 617	186	340	-215	6 123
2030	8 218	-4 176	1 252	229	270	-253	5 539
2031	5 400	-2 983	1 252	123	330	-197	3 925
Sum 2022-2031	68 453	-26 848	-14 229	1 417	2 585	-3 528	27 849

Oversikten viser at pleie og omsorg får økt utgiftsbehov. Det øker med 68,4 mill i perioden fram til 2031. I handlingsplanperioden 2022-2025 øker utgiftsbehovet med kr 20 mill. Vi vet at pleie og omsorg driver dyrere enn gjennomsnittet av kommunene i KOSTRAGruppe 7 (KG7) (se analyse neste kapittel) – 47 mill ihht 2020 regnskapet. Dette betyr at selv om behovet øker, må man samtidig få ned utgiftene. Dagens utgifter kan ikke fortsette å øke i takt med økt utgiftsbehov. Dette gir oss en dobbel utfordring ved at utgiftene må reduseres samtidig som behovet for tjenester øker.

For grunnskole øker utgiftsbehovet i 2022. Dette gjenspeiles også i budsjettet til grunnskole. De får økt ramme i 2022, mindre enn de ønsker, men det er først i 2023 og årene framover det blir et betydelig mindre utgiftsbehov. Grunnskolene opplever nok ikke at rammen øker fordi behovet også øker. Årsaken til økningen i ramme er i stor grad at det er blitt mer spesialundervisning og elever som krever mer tilrettelegging.

Barnehage har et betydelig mindre utgiftsbehov i årene framover før det først i 2027 snur. Det er lagt inn forventninger om nedgang i virksomhetens budsjetter, men mindre enn utgiftsbehovet skulle tilsi fordi man allerede driver effektivt og under gjennomsnittet av kommunene i KOSTRA-gruppe 7.

5 Ressursbruk og kostnadsnivå - basert på regnskap 2020

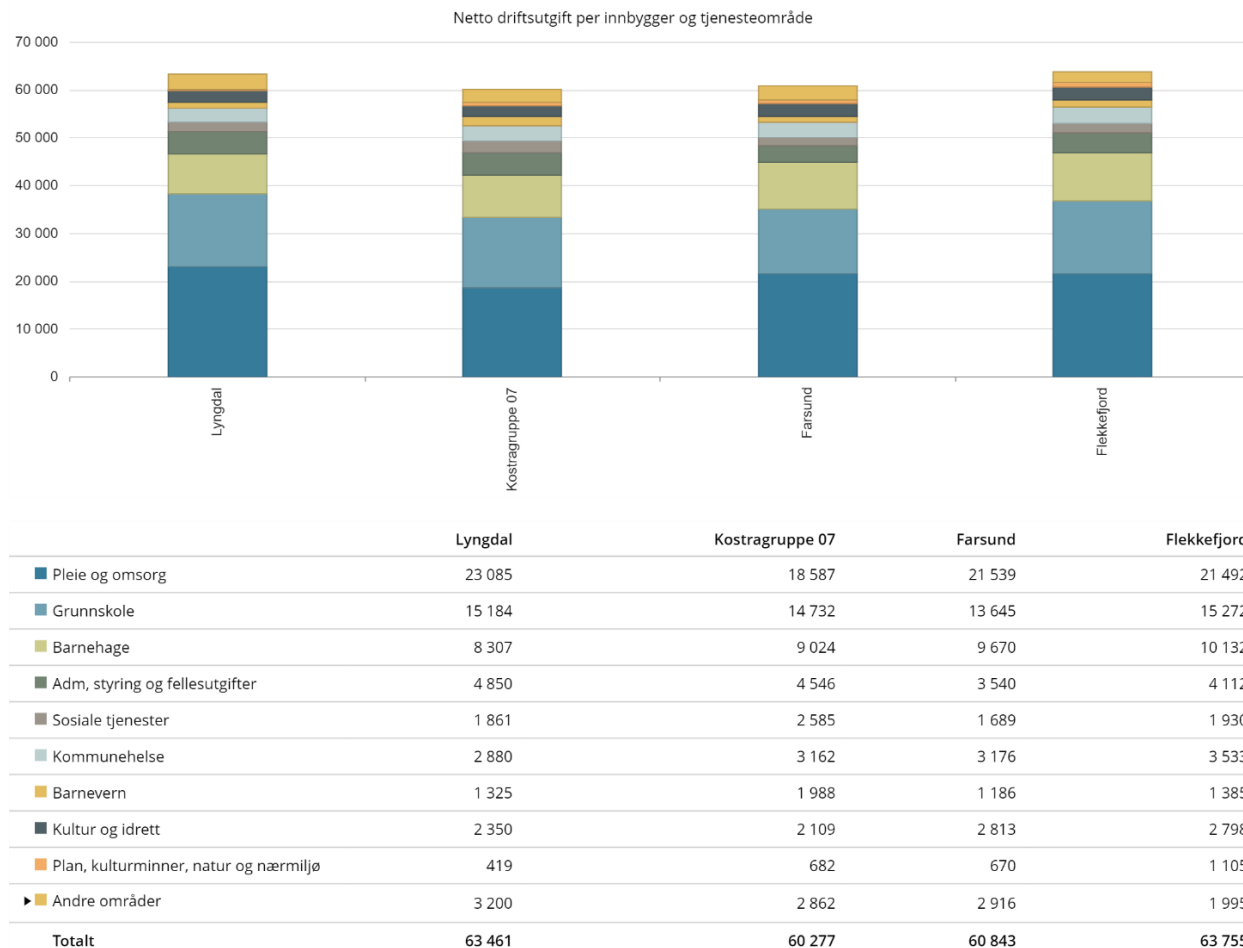
SAMMENLIGNET MED ANDRE KOMMUNER

Alle kommuner rapporterer sine regnskap og ressursbruk til ulike formål. For å få en sammenlignbar statistikk på dette publiserer Statistisk Sentralbyrå årlig disse under benevnelsen KOSTRA-tall. For at sammenligningene skal bli så reelle som mulig blir kommunene også plassert i KOSTRA-grupper sammen med andre kommuner som er relativt like. Lyngdal kommune er i KOSTRA-gruppe 7, hvor karakteristikaene er innbyggertall mellom 10 000 og 19 999, og hvor inntektene er lave.

Alle tall i diagrammene under for Lyngdal er sammenslåtte tall for Lyngdal og Audnedal

Tabellen under viser netto ressursbruk per innbygger i 2020 for ulike tjenesteområder sammenlignet med gjennomsnittet for kommunene i KOSTRA-gruppe 7 og nabokommunene Farsund og Flekkefjord, hvor innbyggertallene ligger relativt nært Lyngdals tall.

Beløpene tar høyde for at Lyngdal har en privat grunnskole, og korrigerer for kommunens utgiftsbehov. Bruken av tall for 2020 vil imidlertid på noen områder være misvisende i forhold til dagens situasjon. Dette gjelder i første rekke tallene for administrasjon og ledelse, herunder også politisk styring, samt kultur og idrett, hvor det etter budsjettvedtaket i 2020 er blitt gjort store innsparinger. Videre har en opprydning i bruk av KOSTRA-funksjoner i forbindelse med SIO-prosjektet avdekket at kostnadene til barnevern har vært underrapportert.

Det store bildet er at Lyngdal kommune bruker kr 3.184 mer per innbygger, til sammen 33,8 millioner mer enn gjennomsnittskommunen i KOSTRA-gruppe 7. Alle tall er korrigert for ulikheter i kostnadsbehov. Noe forenklet kan man dermed anta at gjennomsnittskommunens forbruk representerer utgiftsbehovet i kroner og øre, mens avvikene i Lyngdal kommunes forbruk representerer kommunens prioritering samt økonomisk effektivitet eller ineffektivitet på områdene.

Pleie og omsorg

Det er innen sektor for pleie og omsorg at avviket mot sammenligningskommunene er høyest, med kr 4.498 per innbygger. Samlet tilsvarer dette 47,2 mill kroner per år. I noen grad kan dette skyldes en bevisst politisk prioritering. Samtidig viser underliggende data, både fra KOSTRA-tall og fra SIO-prosjektet, at det er grunn til å reise spørsmål både rundt effektivitet, vurderings- og vedtakspraksis. Nær dobbelt så høy andel hjemmetjenestemottakere i aldersgruppen 0-79 år vurderes til å ha et omfattende bistandsbehov i Lyngdal sammenlignet med KOSTRA-gruppe 7. Også sammenlignet med nabokommunene er forskjellen i behovsvurdering svært stor.

Forskjeller i behovsvurderinger har betydning for timene man bruker til å utføre tjenestene som er vedtatt. Samtidig har Lyngdal vesentlig færre mottakere av hjemmetjenester enn både KOSTRA-gruppa og nabokommunene. Det er dermed vanskelig å se at det er et logisk samsvar mellom antall brukere, tjenestevedtak og den høye ressursinnsatsen. Disse vurderingene bekreftes gjennom analyser gjort i SIO-prosjektet.

Grunnskole

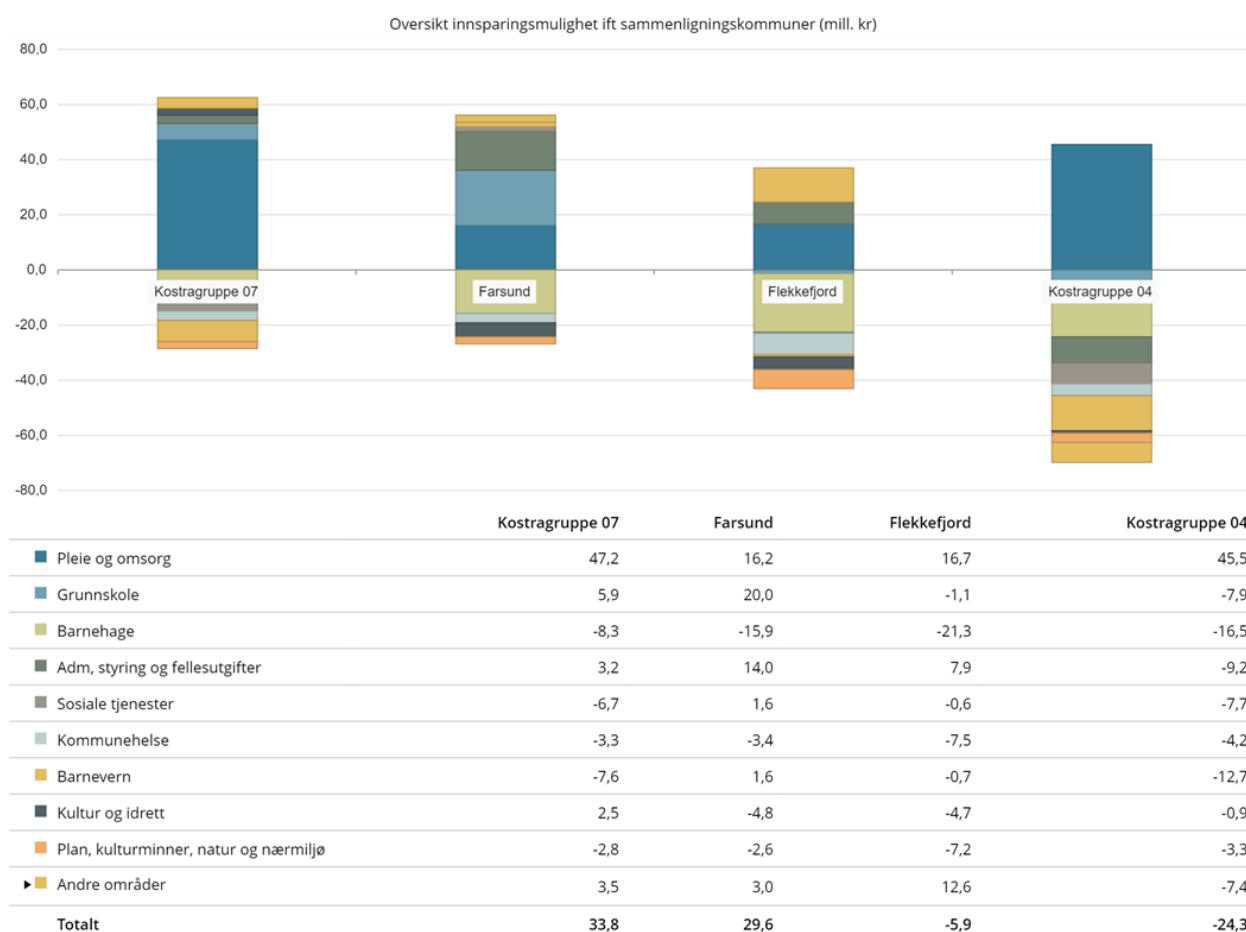
Også innen grunnskole bruker Lyngdal kommune mer enn sammenligningskommunene, samlet sett 5,9 mill per år. Bildet er noe sammensatt, med kostnader over gjennomsnittet til undervisning, skoleskyss og voksenopplæring, og under gjennomsnittet til SFO og drift og vedlikehold av skolelokaler. Videre brukes det mindre ressurser til inventar, utstyr og undervisningsmateriell enn i sammenligningskommunene. Skal en kunne ta ut innsparingspotensialet her må det nok gjøres endringer i skolestrukturen.

Administrasjon og styring

KOSTRA-tallene for 2020 viser at Lyngdal dette året brukte vesentlig mer enn sammenligningskommunene både på politisk styring, kontroll og revisjon og på administrasjon. Det ble brukt mindre enn gjennomsnittet på eiendomsforvaltning, mens det ble brukt mer enn nabokommunene, likevel mindre enn gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 7 på administrasjonslokaler.

På områdene politisk styring og administrasjon er det gjennomført betydelige kutt i 2021. I KOSTRA-tallene for 2021 vil det dermed se vesentlig annerledes ut. Innen områdene eiendomsforvaltning, kontroll og revisjon samt administrasjonslokaler ventes det ingen endringer av betydning.

5.1 Innsparingspotensiale

Hva hvis Lyngdal kommune brukte det samme som sammenligningskommunene på det enkelte tjenesteområdet? Samlet sett brukte kommunen i 2020 33,8 millioner mer enn gjennomsnittskommunen i KOSTRA-gruppe 7, og samtidig mer enn de kommunale inntektene tillater. Selv om ressursbruken må antas å være et uttrykk for politiske prioriteringer er det både nødvendig å redusere utgiftene og gjøre endringer i prioriteringene. KOSTRA-analyser er et verdifullt verktøy for å se mulighetene og få oversikt over ressursbruken målt mot andre kommuner. Her er det altså særlig pleie og omsorg som skiller seg ut.

6 Forsøksordning - Statlig finansiering av omsorgstjenester (SIO)

Lyngdal kommune har siden 1.4.2021 vært med i *Forsøksordningen for statlig finansiering av omsorgstjenester*. Til sammen deltar 11 kommuner i denne forsøksordningen. Ordningen innebærer i utgangspunktet at kommunen fra 1.10.2021 og hele 2022 er del av en statlig finansieringsordning på utvalgte omsorgstjenester. I forbindelse med regjeringen Solbergs forslag til statsbudsjett i Prop 1S (2021-2022) ble det imidlertid lagt til grunn at forsøksordningen skulle avvikles med virkning 1.1.2022, altså ett år tidligere enn hva som var utgangspunktet da man inngikk avtalen. Dette får store konsekvenser for Lyngdal kommune – ikke minst økonomisk for 2022. Heldigvis vil kommunen motta 60% av det såkalte inntektspåslaget for 2022 og 40% i 2023 til tross for avviklingen ved årsskiftet. I kroner utgjør dette cirka 5,4 mill (mot 9 mill opprinnelig) i 2022 og cirka 3,6 mill i 2023.

Selv om Lyngdal kommune kun har deltatt i en relativt kort periode i forsøksordningen, så har det faglige nettverket med de andre forsøkskommunene og helsedirektoratet vært svært positivt og lærerikt. Ikke minst har man delt erfaringer og fått kjennskap til nyttige verktøy for å sikre god kontroll over ressursbruk/utgiftsnivå og bemanning.

Helsedirektoratet har blant annet utarbeidet et analyseskjema der kommunen kan omregne direktetiden som de ansatte har med brukerne til anslått bemanningsbehov per tjeneste. Denne analysen tar også hensyn til beregnet tid til reise og administrativt arbeid for en langstrakt kommune som Lyngdal. Resultatene fra disse

analysene peker på at det for enkelte tjenester er store avvik mellom årsverk i turnus og helsedirektoratets gjennomsnittsberegninger for bemanningsbehov.

Det er særlig påvist store avvik mellom

- helsetjenester i hjemmet og på kontor utført av hjemmetjenesten
- rus/psykisk helse samt praktisk bistand i hjemmet (hjemmehjelp/opplæring)
- store avvik mellom bemanning (årsverk i turnus) og det gjennomsnittlige belegget på korttidsavdelingen ved Lyngdal helsehus.
- Det er også funnet at kommunen bruker relativt flere årsverk på saksbehandling og ergoterapeuter/fysioterapeuter enn sammenlignbare kommuner.
- Lyngdal kommune generelt har høyere kompetansenivå blant sine ansatte enn sammenlignbare kommuner. Det er for eksempel høyere grad av spesialisering blant sykepleierne. Dette er svært positivt for kommunen, men høy kompetanse er også en kostnadsdriver. Det er derfor veldig viktig at man får benyttet det høye kompetansenivået på best mulig måte i den daglige driften.

Kommunedirektøren vil benytte denne kunnskapen sammen med KOSTRA-analysen som viktig styringsinformasjon videre når arbeidet med reduksjon av driftsutgifter innenfor helse og velferdsområdet skal gjennomføres.

I helse og velferd er det lagt inn følgende innsparingstiltak i de ulike virksomhetene innen pleie og omsorg:

- Hjemmetjeneste og institusjon: Innsparing 2022 kr 9,5 mill og ytterligere 6,3 mill i 2023.
  - Grunnbemanningen på korttidsavdelingen på helsehuset reduseres ned fra grunnbemanning av 15 plasser til 10 plasser
  - Det legges inn en forventning om øvrig innsparing på hjemmetjenesten
- Forebygging og livsmestring:
  - Forventet innsparing kr 3,45 mill i 2022 og ytterligere 1,15 mill i 2023.
- Servicesenter helse og velferd:
  - Forventet innsparing på saksbehandling og ergoterapeuter/fysioterapeuter kr 0,7 mill i 2022 og ytterligere 0,7 mill i 2023.
- Rehabilitering
  - Generell innsparing på kr 1 mill i 2022.

7 Forutsetninger og Statsbudsjettet

7.1 Frie inntekter – skatt og rammetilskudd

Kommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd fra staten. Inntektssystemet bygger på et rammefinansieringsprinsipp der staten fastsetter en ramme for inntektene, mens det er kommunestyrene som prioriterer hvordan inntektene skal brukes. Prioriteringene må likevel skje slik at kommunene ivaretar sine lovpålagte forpliktelser knyttet til de ulike tjenestene.

LIKEVERDIGE TJENESTETILBUD TIL ALLE INNBYGGERE, UAVHENGIG AV HVILKEN KOMMUNE MAN BOR I, ER EN GRUNNLEGGENDE FORUTSETNING I DET NORSKE SAMFUNNET

I inntektssystemet for kommunene ivaretas dette prinsippet gjennom to omfordelingsordninger som fullt ut finansieres av kommunene selv:

Utjevning av skatteinntekter: Gjennom skatteutjevningen må kommuner med høye skatteinntekter fra skatt på inntekt og formue overføre deler av sine inntekter til kommuner med lave skatteinntekter. Lyngdal har lavere skatteinntekter enn landssnittet (74%) og blir kompensert opp til 94,1%. Lyngdal kommune sine skatteinntekter er derfor helt avhengig av landets skatteinntekter totalt sett.

Utgiftsutjevning: I utgiftsutjevningen får hver kommune beregnet et behov ut fra hvilken sammensetning av innbyggere en kommune har, både alderssammensetning og visse sosioøkonomiske karakteristika. I tillegg vektlegges også kommunens geografi. Kommunene som har et utgiftsbehov per innbygger over landsgjennomsnittet får et tillegg i sitt rammetilskudd. Dette blir i sin helhet finansiert gjennom tilsvarende trekk i rammetilskuddet fra kommuner med lavere utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet.

Lyngdal kommune har 9,44 prosent større utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet og får et tillegg i rammetilskuddet som følge av dette. I 2021 var dette 8,7 prosent. Det betyr at utgiftsbehovet har gått opp det siste året. Vi blir i 2022 kompensert med kr 58,6 mill.

Sum frie inntekter for Lyngdal kommune er i 2022 kr 697 100,-. Skatt- og rammetilskudd er basert på Kommunesektorens organisasjons (KS) prognosemodell med befolkning 10511. Dette er en vekst på 1,9% fra 2021 – kr 13 mill.

Skatteinntektene er anslått til kr 270 106 000,- pluss inntektsutjevning (kompensasjon for lave skatteinntekter) på kr 73 632 000,-. Sum rammetilskudd er kr 353 343 000,-.

Rammetilskuddet er bygd opp på denne måten (alle tall i 1000)

Innbyggertilskudd	Likt beløp per innbygger	kr 274 768
Utgiftsutjevning	Summen av en rekke kriterier blant annet antall innbyggere i ulike aldersgrupper. Lyngdal ligger 9,44 prosent over landsgjennomsnittet og får derfor kompensert for høyere utgifter en landssnittet.	kr 58 651
Korreksjon for private og statlige skoler	Lyngdal kommune får en reduksjon pga. den privat grunnskole man ikke har utgifter til (trekk).	Kr - 9 780
Tilskudd med særskilt fordeling	Noen enkeltsaker fordeles ikke etter inntektssystemets ordinære kriterier, men gis en særskilt fordeling. Blant annet inndelingstilskudd, lærertetthet og helsestasjon/skolehelsetjeneste.	Kr 25 026
Inntektsgarantiordning (ingar)	Sikre at kommuner ikke får brå nedgang i rammetilskudd. De dette berører blir kompensert øvrige trukket. Alle kommuner trekkes likt for å finansiere dette. (trekk)	Kr - 507
Regionsentertilskudd	Regionsentertilskuddet tildeles kommuner der det er fattet et nasjonalt vedtak om sammenslåing i perioden 2014 til 2017, og som etter sammenslåingen får over om lag 8000 innbyggere.	Kr 4 076
Skjønnstilskudd	Skjønnstilskuddet blir brukt til å kompensere kommuner for spesielle lokale forhold som ikke fanges opp i den faste delen av inntektssystemet.	Kr 1 110
Sum rammetilskudd	Lyngdal kommune	Kr 353 343

Pris- og lønnsvekst (deflator) er anslått til å bli 2,5 prosent i 2022. Dette er basert på et lønnsvekstanslag på 3,2 prosent (utgjør i underkant av 60 prosent av deflator) og prisvekstanslag 1,6 prosent.

Ellers er det foreslått flere oppgaveendringer og korrigeringer som man nå må dekke innenfor rammetilskuddet. Dette er blant annet utgifter til barnevernsreformen, ekstra naturfagtime i grunnskolen, innlemming av tidligere øremerkede midler til økt lærertetthet, overføring av kostnader til e-helseløsning, barnekoordinator og rådgiver innen rus.

Ny regjering legger fram tilleggsproposisjon til Statsbudsjettet 8. november. Det er forventninger i kommunesektoren om økte overføringer til kommunene. I regjeringsplattformen ble det signalisert følgende om kommuneøkonomien:

- ✓ Sørge for at det kommunale inntektssystemet sikrer et likeverdig tjenestetilbud i hele landet.
- ✓ Legge til rette for et økt kommunalt selvstyre med større grad av innovasjon.
- ✓ Videreutvikle kommunenes verktøykasse i natur og klimaarbeidet.
- ✓ Styrke kommunenes frie inntekter.
- ✓ Gjennomgå og forbedre Toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester for å sikre en bærekraftig utvikling av ordningen.
- ✓ Innføre et nytt kriterium i inntektssystemet for kommunene med et grunntilskudd på 500 000 kroner per grunnskole.
- ✓ Gjennomføre en helhetlig gjennomgang av kommunenes og fylkenes inntektssystem.
- ✓ Sikre at lokalsamfunn som stiller sine naturressurser til disposisjon for utbygging, får mer igjen for det og sikres en rettmessig del av verdiskapingen, herunder gjennom endret skattlegging av vindkraft.
- ✓ Beholde eiendomsskatten som en kommunal skatt og at maksimumssatsen for bolig, fritidseiendom, og næringseiendom videreføres på dagens nivå. Eventuelle endringer i eiendomsskatten må utredes i samarbeid med kommunene.
- ✓ Kompensere kommunene for inntektstapet knyttet til kuttet i eiendomsskatten på verk og bruk (maskinskatten).
- ✓ Fjerne delene i inntektssystemet som straffer kommuner som ikke slår seg sammen.

Dersom den nye regjeringens budsjettforslag gir økte inntekter for Lyngdal kommune, anbefaler kommunedirektøren at disse inntektene går med til å redusere budsjettert fondsbruk i 2022 og avsettes til fond utover i handlingsplanperioden. I den økonomiske situasjon kommunen er i bør ikke eventuelle økte inntekter brukes til å øke driftsutgiftene.

8 Eiendomsskatt

Eiendomsskatt til kommunene blir utskrevet etter reglene i «Lov om eiendomsskatt til kommunane (eigedomsskattelova)».

I forslag til budsjett 2022 og handlingsplan 2022-2025 er det lagt til grunn å utvide eiendomsskatten fra og med år 2023. I dag har kommunen eiendomsskatt på kraftverk. Budsjettforslaget innebærer å utvide eiendomsskatt etter eiendomsskattelovens §3a) faste eiendommer i heile kommunen. Dette innebærer også næring.

Det foreslås å ha en generell sats på 5 promille. For bolig og fritidsboliger må man begynne på 1 promille.

I dag har kommunen kun eiendomsskatt på kraftverk. 4 promille på kraftverk i gamle Lyngdal og 7 promille i gamle Audnedal – med opptrappingsplan til 7 promille i gamle Lyngdal i 2023.

For boliger foreslås det å bruke skatteetatens boligverdi (formuesgrunnlag) som takstgrunnlag for beregning av eiendomsskatten. For fritidseiendommer kan man ikke bruke boligverdi, men disse må takseres. Boliger som ikke har boligverdi må også takseres. Dette gjelder blant annet boliger som er mindre enn to år gamle, landbrukseiendommer og der det ikke er meldt inn areal til skatteetaten. Alle øvrige eiendommer må også takseres som tomter, naust og næringsbygg.

Sats

Kommunestyret fastsetter hvert år i forbindelse med budsjettet hvilke satser og regler som skal gjelde ved utskriving av eiendomsskatt for det kommende skatteåret. Første året det skrives ut eiendomsskatt på bolig og fritid, må skatten ikke være mer enn 1 promille. Denne kan økes med maks 1 promille hvert år. Den kan imidlertid økes med 2 promille det året man innfører bunnfradrag. Satsen kan ikke økes det samme året som bunnfradraget eventuelt faller bort. Satsen på øvrige eiendommer kan starte høyere da kommunen allerede har 4 og 7 på kraftverk i dag.

Bunnfradrag

Loven sier «Kommunestyret kan fastsette botnfradrag i eiendomsskatten for alle sjølvstendige bustaddelar i faste eiendomar som ikkje vert nytta i næringsverksemd». Dette er et fast fradrag per bolig som reduserer verdien før det beregnes eiendomsskatt.

Størrelsen på bunnfradraget sies det ingenting om. Finansdepartementet og veilederen fra KS slår imidlertid fast at eiendomsskatteloven setter en grense for hvor høyt kommunen kan fastsette bunnfradraget, og at det ikke kan settes så høyt at det reelt sett vil innebære et generelt eiendomsskattefritak for det store flertall av boligeiendommer i kommunen. Høyesterett har gjort en konkret vurdering av bunnfradraget i Oslo kommune på kr 4 millioner. Av prinsipiell betydning også for andre kommuner, uttaler Høyesterett at et bunnfradrag som er så høyt at 80 prosent av boligene i kommunen unntas, er uforenlig med eiendomsskatteloven. Det er ikke foreslått bunnfradrag.

Skatteetatens boligverdi for boliger

Kommunedirektøren foreslår å ta i bruk Skatteetatens beregnede markedsverdi for boligeiendommer: Beregnet markedsverdi vil utgjøre enten en verdi basert på statistikk fra SSB (boligverdi) eller en verdi basert på dokumentert markedsverdi (i de tilfeller der eier av eiendommen har krevd formuesverdien nedsatt). Beregnet markedsverdi reduseres med en såkalt obligatorisk reduksjonsfaktor, for å forhindre at noen boliger får for høyt eiendomsskattegrunnlag. Reduksjonen innebærer at eiendomsskattegrunnlaget ikke skal være høyere enn 70 prosent av den beregnede markedsverdien det aktuelle året.

Inntekter og kostnader

Inntektene fra eiendomsskatt anslås per år til ca 16,3 mill fra og med år 2023. Dette er grove anslag og er ikke finregnet på. I budsjettforslaget for 2022 er det budsjettert med kr 3,4 mill i eiendomsskatt på kraftverk. Det betyr altså merinntekten blir 12,9 mill fra 2023.

Takseringsutgiftene anslås å være mellom 2-3 mill. I tillegg må man ha en administrativ stilling til dette arbeidet – 100% første året og 50% videre. Det må årlig også settes av noe midler til årlige takseringsutgifter. Det er i budsjettforslaget avsatt midler til taksering og adm stilling i 2023: kr 3 750 000,- og i 2024-2025 kr 750 000,-. Tallene på taksering er usikre og basert på anslag fra andre kommuner.

Boligene i Lyngdal har en gjennomsnittsverdi på 2,2 mill

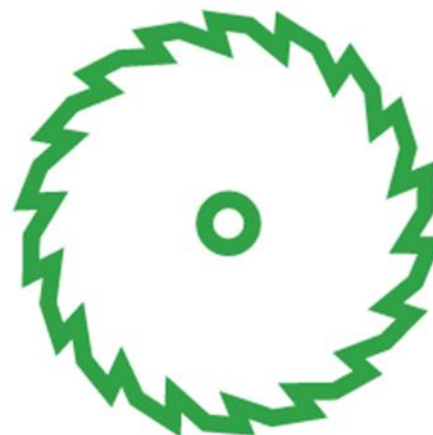
Eksempel: Skatteetatens Boligverdi: kr 2,2 millioner - Eiendomsskatt med 1 promille:

=kr 2 200 per år.

9 Budsjett 2022 og handlingsplan 2022-2025

Ny kommunelov stiller krav til økonomisk kontroll og styring. Kommunestyret skal i handlingsplanen vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale planer skal følges opp. Handlingsplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som handlingsplanen bygger på, samt utvikling i kommunens økonomi, utvikling i gjeld og langsiktige forpliktelser. Handlingsplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Den nye kommuneloven tydeliggjør kommunenes ansvar for å ivareta egen økonomi og handlingsrom på lang sikt. Kommunestyrene får ansvar for en mer helhetlig økonomistyring der finansielle måltall skal være ett av verktøyene. Bestemmelsene stiller overordnede krav til styring og forvaltning av kommunenes virksomhet og økonomi over tid. Økt oppmerksomhet på langsiktig bærekraft innebærer søkelys på strukturelle endringer innenfor tjenestoområdene. Følgende måltall ble vedtatt av kommunestyret i 2020:

Netto driftsresultat på 1,75 prosent av driftsinntektene

Lånegjeld maks 75 prosent av driftsinntektene

Frie fond minst 8-10 prosent av driftsinntektene

Disposisjonsfond i % av driftsinntekter. Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering både i drifts- og investeringsregnskapet. Dette kan være en buffer mot uforutsette hendelser, plutselig renteøkning eller gi kommunen større handlefrihet dersom muligheter byr seg.

Gjeldsgrad er et bilde på gjeldsbelastningen i kommunene, og sier noe om hvor krevende det kan bli å betale ned gjelden.

Netto driftsresultat viser hva som er igjen etter at alle årets utgifter er trukket fra alle årets inntekter. Netto driftsresultat viser med andre ord hvor mye som kan brukes til finansiering av investeringer eller avsettes til fond. Netto driftsresultat er et uttrykk for kommunens økonomiske handlefrihet.

Budsjettforslaget for 2022 og handlingsplanen gir følgende måltall:

Styringsmål	2022	2023	2024	2025	Vedtatt mål
Disp fond totalt	3,4	4,4	5,8	7,5	8-10%
Disp fond uten e-skatt	3,4	3,5	3,6	4,0	8-10%
Lånegjeld	111	113	116	121	75%
Dr resultat	- 1,5	1,0	1,4	1,7	1,75 %
Dr resultat uten e-skatt	- 1,5	0,1	0,1	0,4	1,75%

Måltall for disposisjonsfond:

Her er det forutsatt at man tilfører forventede økte skatteinntekter i 2021 til disposisjonsfond. Inkludert i disposisjonsfond er også bufferfond(verdireguleringsfond) som er opparbeidet for å håndtere svingningen i avkastningen på kommunes plassering i aksjer, obligasjoner ol på ca 23 mill.

Uten eiendomsskatt er nivået for disposisjonsfondet langt under måltallet i hele handlingsplanperioden. Dette gjør at kommunen er sårbar for endringer og uforutsette hendelser. Budsjettforslaget legger opp til helt minimale rammer til den enkelte virksomhet – det er ingen buffere i budsjettene.

Dette er en av grunnene til at kommunedirektøren har valgt å foreslå å innføre eiendomsskatt fra og med 2023 - for å ha midler til å avsette til disposisjonsfond. Dette gjør at vi i 2025 vil ha opparbeidet oss et fond som gir oss en buffer omtrent som vedtatt måltall.

Når vi snakker om saldo disposisjonsfond er også tidligere «øremerkede» disposisjonsfond inkludert i dette tallet.

Disposisjonsfond kr	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo disp fond uten verdireg.fond inkl alle øvrige øremerkede disp fond	21 900	8 020	17 697	30 639	46 516
Saldo sum alle disp fond	45 100	31 220	40 897	53 839	69 716
Disp fond uten eskatt	45 100	31 220	32 147	33 339	37 466

Måltall gjeldsgrad:

Gjeldsgraden ligger langt over anbefalt nivå. Korrigerer vi for kraftfondet synker nivået noe, men ligger fremdeles over 100%. Det synker også dersom det korrigeres for selvkostlån. Se tabell nedenfor.

Dette betyr at kommunen har høye rente- og avdragskostnader, som i neste omgang påvirker det økonomiske handlingsrommet. Man er også veldig utsatt når renten stiger. I økonomiplanen er det lagt inn kun de aller nødvendigste investeringene, likevel stiger gjeldsgraden noe. Dette betyr at man bør øke inntektene (avsetning til fond) for å kunne være mer robuste for økte rente- og avdragskostnader, og i beste fall på sikt kunne finansiere noen investeringer med egne midler.

Gjeldsutvikling	Handlingsplan				
	Budsjett 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025
Totale lån - anslag ub	1 129 000	1 131 270	1 151 880	1 187 830	1 240 580
Investeringslån	888 100	874 670	863 980	832 630	870 580
Selvkostlån	145 900	157 600	184 900	248 200	259 000
Startlån	95 000	99 000	103 000	107 000	111 000
Lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	111	111	113	116	121
Lånegjeld i % av brutto driftsinntekter (korr for selvkostlån)	101	99	98	94	99

Måltall driftsresultat:

Netto driftsresultat er negativt i 2022 – 13,9 mill. Følgelig er også måltallet negativt. I årene framover øker driftsresultatet som følge av at kostnadene reduseres og at man fra og med 2023 budsjetterer med inntekter fra eiendomsskatt. Nedenfor vises hvor lavt driftsresultatet er dersom det ikke innføres eiendomsskatt. All inntektsøkning som følge av eiendomsskatt er tilført disposisjonsfond.

	2022	2023	2024	2025
Driftsresultat	-13 880	9 777	12 942	15 877
<i>Driftsresultat uten eskatt</i>	-13 880	927	1 192	4 127

Selv om man innfører eiendomsskatt blir det helt avgjørende at man klarer å ha kontroll på utgiftene og har stort fokus på økonomistyringen – på alle nivå. I budsjettforslaget er det ikke lagt inn noen form for buffere til uforutsette ting – noe man vet stort sett alltid kommer. Utvikling og nyteknisk kommer også i andre rekke fordi man ikke har råd til å gjøre feil eller at det er rom for «pukkelkostnader» i en periode for å f.eks sette i gang med nye planer. Det er hovedgrunnen til at kommunedirektøren har valgt å foreslå eiendomsskatt.

9.1 Investering

Gjeldsnivået i Lyngdal kommune er høyt, jfr forrige kapittel om måltall. Kommunen er dermed sårbar for en renteoppgang. Høy gjeld innebærer også at driftsbudsjettet blir belastet med høye avdrag. I investeringsprogrammet for 2022-2025 er det lagt vekt på å holde investeringene på et lavest mulig nivå. Likevel er samlet låneopptak i perioden noe høyere enn samlede avdrag.

Oversikten nedenfor viser hvor mye vi investerer og hvordan vi finansierer investeringene våre.

Bevilgningsoversikt investering	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Investeringer i varige driftsmidler	66 138	71 250	91 125	37 250
Tilskudd til andres investeringer (KFR og Lyngdal il)	1 250	1 250	1 250	1 250
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper (EK innskudd klp)	2 000	2 000	2 000	2 000
Utlån av egne midler	-	-	-	-
Avdrag på lån	-	-	-	-
Sum investeringsutgifter	69 388	74 500	94 375	40 500
Kompensasjon for merverdiavgift	- 9 628	- 7 750	- 4 525	- 4 250
Tilskudd fra andre	- 250	- 200	- 200	- 200
Salg av varige driftsmidler	- 4 000	- 3 000	- 2 000	- 2 000
Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-
Utdeling fra selskaper	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	- 1 100	- 1 100	- 1 100	- 1 100
Bruk av lån	- 54 410	- 68 450	- 86 550	- 32 950
Sum investeringsinntekter	-69 388	-74 500	-94 375	-40 500
Videreutlån (startlån)	10 000	10 000	10 000	10 000
Bruk av lån til videreutlån (startlån)	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Avdrag på lån til videreutlån (startlån)	6 000	6 000	6 000	6 000
Mottatte avdrag på videreutlån (startlån)	- 6 000	- 6 000	- 6 000	- 6 000
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0
Overføring fra drift	-	-	-	-
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-	-	-	-
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-	-	-	-
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	0	0	0	0
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0

Sum investeringsutgift er kr 69,4 mill i 2022 og øker noe i 2023 og 2024. Dette skyldes blant annet investeringer i nytt renseanlegg som forventes å starte i 2023. Totalt er det lagt inn investeringer for kr 278 mill inkl mva i handlingsplanen. Av dette utgjør investeringer i selvkostanlegg kr 134 mill.

Det er lagt inn noe forventet salgsinntekter av kommunale eiendommer. Disse beløpene er usikre og bare anslag.

Investeringene finansieres i hovedsak av opptak av lån. I 2022 legges det opp til å ta opp lån for kr 53,4 mill. Dette øker i 2023 og 2024, men reduseres igjen i 2025. Totalt ca 241 mill.

9.1.1 Investeringsprosjekter

Tabellen nedenfor viser investeringer per prosjekt i handlingsplanen.

Investeringer - beløp uten mva	2022	2023	2024	2025	Totalt
IKT investeringer	3 200 000	4 000 000	3 200 000	2 400 000	12 800 000
Byremo interkommunale ung.skole Ikt	400 000	400 000	400 000	400 000	1 600 000
Tilskudd til investeringer - Kirkelig Fellesråd	750 000	750 000	750 000	750 000	3 000 000
Baderampe	1 000 000				
Piano Kulturhuset	160 000				160 000
Kinoprojektor kulturhuset		1 500 000			1 500 000
Dagsturhytte		200 000			200 000
Digitale skjermer kulturhuset	0	0	0	400 000	400 000
Oppgradering av adgangskontrollsystem kulturhuset	150 000				150 000
Lydmikser kulturhuset		300 000			300 000
Nye Scenetepper kulturhuset	300 000				300 000
Nye maskiner sløydsal Lyngdal ung skole	150 000				150 000
Handlingsplan ikt 1.-7 klasse (forts. 2021)	470 000				470 000
Sentrumsutvikling	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Utvikling av Hausvik industriområde - grunnerverv	3 500 000				3 500 000
Oppgradering av kartgrunnlaget	130 000				130 000
Forprosjekt Bergsaker - Lokaler habilitering og dagsenter	500 000	5 000 000			5 500 000
Kommunale boliger til rus og psykiatri	1 500 000	4 500 000			6 000 000
Oppgradering gateløp, årlig investering	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	4 000 000
Kjøp av tomt - innløsning av tidligere inngått avtale	1 000 000				1 000 000
Nygård bro	1 000 000				1 000 000
Nedre Eikeland bro	0	1 600 000			1 600 000
Åtland 1 og 2	0	0	700 000		700 000
Bringsjordneset bro	12 000 000				12 000 000
2 Traktor teknisk drift	1 500 000	1 500 000			3 000 000
Akersmyr bro/vei	10 000 000				10 000 000
Oppgradering kommunale lekeplasser inkl skoler	300 000	300 000	300 000	300 000	1 200 000
Hovedplan vann	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000	32 000 000
Hovedplan avløp	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000	32 000 000
Renseanlegg 2023	1 000 000	16 500 000	52 500 000		70 000 000
Energooptimalisering kommunale bygg, forprosjekt og investeringer	-	200 000	2 000 000	2 000 000	4 200 000
Tiltak som følge av trafikksikkerhetsplanen	300 000	300 000	300 000	300 000	1 200 000
Utbedring av brannavvik (forts. 2021)	250 000				250 000
Ledlys Helle stadion	500 000				500 000
Investeringstilskudd Lyngdal IL	500 000	500 000	500 000	500 000	2 000 000
Investeringer bygg - kommunale bygg og anlegg	-	10 000 000	10 000 000	10 000 000	30 000 000
					0
Sum	57 760 000	64 750 000	87 850 000	34 250 000	244 610 000
mva kompensasjon	9 627 500	7 750 000	4 525 000	4 250 000	26 152 500
Sum investeringer inkl mva	67 387 500	72 500 000	92 375 000	38 500 000	270 762 500
Selvkostinvesteringer	17 000 000	32 500 000	68 500 000	16 000 000	134 000 000
Investeringer utenfor selvkost	50 387 500	40 000 000	23 875 000	22 500 000	136 762 500

IKT Investeringer: Investeringene er i tre delprosjekter:

- Elevmaskiner kr 1.850.000
- Infrastruktur og maskinvare kr 1.170.000
- Applikasjoner kr 980.000

Prosjekt for elevmaskiner omfatter årlig kjøp av elev-PC-er til 8. trinn på ungdomsskolene og kjøp av iPad-er til 1. trinn på barneskolene.

Delprosjektet infrastruktur og maskinvare omfatter nødvendig fornying av infrastruktur for kablet og trådløst nettverk (WiFi-nettverk), samt oppgradering av tjenermaskiner (servere) på kommunens IT-driftssenter på Rjukan.

I applikasjonsporteføljen er det planlagt oppgradering av løsning for sikker utskrift og sentralt driftsanlegg (SD-anlegg) for kommunens bygg. Oppgraderingene gjøres for å bedre automasjon og er også nødvendig fordi dagens løsninger mister leverandørstøtte i løpet av 2022.

I 2023 er investeringsbudsjettet noe høyere enn øvrige år. Dette skyldes behov for en større utskiftning av tjenermaskiner og lagringsløsninger på driftssenteret på Rjukan.

Byremo Interkommunale Ungdomsskole - IKT: Prosjekt for elevmaskiner omfatter årlig kjøp av elev PC-er til 8. trinn på ungdomsskolene og fornying av IKT for Byremo Ungdomsskole.

Tilskudd til investeringer kirkelig fellesråd: I 2021 ble det i vedtatt for perioden 2021-2024 årlig overføring til fellesrådet på kr. 750 000. Lyngdal kirkelige fellesråd ber om et tilskudd på kr. 1 350 000 pr. år til investeringer i den kommende økonomiplanen for 2022-2025, slik at de kommer i mål med så mange som mulig av de vedtatte renoveringsprosjekter i perioden. Kommunedirektøren foreslår å opprettholde kr 750 000,-. Se vedlagte budsjettforslag for Kirkelig fellesråd for nærmere informasjon om investeringsforslag.

Baderampe Universell tilrettelegging av rampe/gangvei ut i vann: Tilrettelegging for at bevegelsehemmede skal kunne bade utendørs.

Sentrumsutvikling Sentrumsutvikling er et viktig tiltak for å sikre god vekst og en positiv utvikling for bosetting og næringsliv. Det er behov for å sikre mer planmessige og koordinerte tiltak knyttet til sentrumsutvikling. Mange slike tiltak kan utløse tilskudd fra andre aktører. I forbindelse med kommuneplanen er det satt ned en prosjektgruppe som skal komme med forslag til prosjekter som bygger opp om et attraktivt sentrum for Lyngdal by. Det er gjennomført flere gode stedsutviklingsprosjekter i Lyngdal nord, og det bør sees på muligheter for tiltak som fremmer sentrumsutvikling i den sørlige delen også. Det forslås derfor at satsingen som ble vedtatt i budsjettet for 2021 videreføres i neste 4-årsperiode med kr 200.000 årlig.

Utvikling av Hausvik Industriområde - grunnerverv: Det gjenstår å kjøpe ut ca. 23 mål på Hausvik Industriområde. Grunnervervet bør gjennomføres nå for å sikre forutsigbarhet i utvikling av området. Det er to mindre områder som skal kjøpes ut. Det avsettes kr 3,5 mill inkl. omkostninger til dette i 2022.

Oppgradering av kartgrunnlaget: Kartgrunnlaget i Lyngdal kommune har ikke tilstrekkelig kvalitet til at man kan utnytte mulighetene med digitalisering av løsninger. Dette gjelder både i forhold til å digitalisere byggesaksbehandlingen samt gi gode digitale tjenester til innbyggere og næringsliv på nettet. Det gjenstår å digitalisere ca 25 arealplaner samt at opplysninger i matrikkelen må oppgraderes. Det foreslås derfor å avsette kr 130.000 til oppgradering av kartgrunnlaget i 2022.

Forprosjekt Bergsaker - Lokaler habilitering og dagsenter: I forbindelse med prosjekt Optimalisering av kommunal bygningsmasse og krav til effektivisering av driften, er det kommet innspill om å gjøre endringer i bygningsmasse på Bergsaker som vil kunne føre til innsparinger i bemanning - som følge av mer tilrettelagt bygningsmasse og økt sambruk av lokalene. Det bør derfor avsettes midler til et forprosjekt som kan utrede

mulighetene for dette. Det foreslår derfor å avsette kr 500.000 til dette i 2022. Forprosjektet vil utrede alternativer som må opp til politisk behandling for videre beslutning.

Kommunale boliger til rus og psykiatri: I forbindelse med salget av Lyngdal bo- og servicesenter må det erstattes 3 -4 omsorgsboliger innen rus og psykiatri snarest. I tillegg må det beregnes areal til personalfasiliteter. Utredningen av dette er igangsatt. I 2022 må det settes av midler til forprosjekt og oppstart av prosjektet. Når forprosjektet er ferdig vil det komme opp til politisk behandling for igangsettelse og endelig bevilgning. Foreløpig har vi satt inn følgende estimat for 2022: kr 1,5 mill og 2023 kr 4,5 mill. Så må endelig budsjett for prosjektet fastsettes når forprosjektet er ferdig. Byggingen av boligene er tilskuddsberettiget,

Oppgradering gateløys: I 2022 vil jobben med å samle tennpunkt og å skifte ut gamle armaturer til LED begynne. Kommunen vil installere strømmålere på umålte strekninger. Dette vil ta noe tid da kommunen på nåværende tidspunkt ikke har rammeavtale på denne tjenesten.

Nygård bro har skader som påvirker bæreevne og trafikksikkerhet. Stålbjelkene har mye korrosjon og bør overflatebehandles. Rekkverket er korrodert i stolpene og har løst flettverk. Rekkverket er av eldre standard og kan ikke regnes som kjørestærkt, og tilstøtende vegrekkverk mangler. Fjerning av begroing rundt landkar og generell rengjøring av brua er anbefalt.

Bringsjordneset bro ble i 2017 erklært saneringsverdig og anbefalt erstattet med en betongbro av prefabrikkerte betongbjelker med fritt spenn over elva. I forprosjektet ble det først utført en grunnundersøkelse som dannet grunnlag for geoteknisk detaljprosjektering. Fundamentering er anbefalt med bruk av betongpæler for begge landkarene og elvepilaren. Forprosjektet omfattet også en vurdering av hydrologiske forhold der effekter av både nåværende og framskrevet vannstand ble analysert. Grunnet et ustabil verdensmarked har pris på bygningsmaterialer steget kraftig det siste året og det ser på det nåværende tidspunkt ikke ut til å roe seg. Dette har medført at kostnadsestimatet nå er på 11,6 mill eks mva. Det må her understrekes at markedet fortsatt er urolig og at det er større usikkerhet knyttet til kostnadsestimater enn man vanligvis opererer med.

Nedre Eikeland bro: Det er observert skader med betydning for bruas bæreevne og trafikksikkerhet. Hovedbjelker er generelt kraftig korrodert med groptæringer ved opplagring. Brudekket har blottlagt armering som følge av dårlig overdekning. Rekkverket fremstår som svakt, samt at det er deformert og korrodert. Åpninger i fugene gjør at det samler seg grus/jord og fuktighet ved opplagring.

Åtland 1 og 2: Utglidning av stein i begge landkar kan medføre redusert bæreevne dersom dette videreutvikler seg. Ny såletå bør støpes for å stabilisere landkarene. Trafikksikkerheten er svekket som følge av lavt, kort og svakt rekkverk med skarpe avslutninger. Nytt kjørestærkt brurekkverk bør etableres sammen med tilstøtende vegrekkverk. Betongarbeidet er ikke pent utført, det er ikke noen avfasinger og dette vil medføre avskallinger i fremtiden. Gjenstående isopor i fuger kan føre til frostsprengning. Drypp-nese mangler. Det er noe utglidning i landkaret i akse 2-2 og det er/har vært noe bevegelse/utglidning i fylling ved landkar akse 0-1, dette har medført hull på vegskulder/ slitelag. Dette har betydning for bæreevnen og bør utbedres før det utvikler seg.

Akersmyr vei og bro: På bakgrunn av brukkontroll er det klart at nåværende bro må skiftes ut. I forbindelse med det er det ønskelig å endre traseen og etablere ny bro lenger øst. Ny plassering gir bedre utnyttelse av industriområdet og gammel vei og bro kan brukes i anleggsfasen. Brua må sannsynligvis heves og det bør også vurderes å utvide spennet som et flomsikringstiltak. I budsjettet for 2021 ble det vedtatt kr 1,2 mill til forprosjekt i 2021 og gjennomføring av prosjektet i 2022 med kr 10 mill. Prosjektet er fortsatt i forprosjektfasen, og endelig forprosjekt legges frem for kommunestyret for endelig bevilgning når det er klart. Det er mulig at kostnadsoverslaget må justeres når ferdig forprosjekt foreligger.

Kjøp av tomt: Lyngdal kommune vedtok 16.10.2014 – i andregangs behandling av kommuneplanen - at gbrnr. 166/197 i forbindelse med Jordskifte for Jordmorbecken skal innløses av kommunen etter

markedsverdi som byggetomt. EiendomsMegler1 har vurdert at dagens markedspris er ca. 900 000 kr. pluss omkostninger.

Traktor teknisk drift: Tekniske tjenester har i dag 4 traktorer, 3 av disse er i daglig drift. Traktor nummer 4 er den eldste og brukes noe mindre, denne fungerer også ved driftsstans på en av hovedtraktorene. For å sikre effektiv drift, ivareta HMS og kommunens miljøprofil samt driftskostnader, er det nødvendig å skifte ut maskinparken med et forutsigbart intervall. Per i dag er 3 av traktorene over 9 år gamle og har mer enn 7000 timers drift (henholdsvis fra 2007,2009,2012). Disse traktorene har høye verdier på støy og vibrasjoner, har høye driftskostnader og krever etter hvert større påkostninger. Det bør være en investering på ny traktor hvert andre år for å ivareta driftssikkerhet, holde driftskostnader nede og samtidig opprettholde en viss innbytteverdi. Traktorene blir da skiftet ut etter åtte års drift.

Oppgradering kommunale lekeplasser: Lyngdal kommune ved tekniske tjenester har i dag ansvar for lekeplasskontroll for ca. 40 lekeplasser på kommunal grunn. Kommunen, velforeningene, skoler og barnehager har ansvar for å utbedre avvikene. En stor del av lekeplassene har lekeapparater og fallunderlag som ikke lenger tilfredsstillende dagens tekniske krav til sikkerhet og sikkerhetsavstander. Å sette disse lekeplassene i tilfredsstillende stand vil være svært kostnadskrevende, samtidig som det vil kreve ressurser å holde dem i en vedvarende god stand. Skolene har ikke midler i sine budsjetter til oppgradering av lekeplass/uteområdene.

Hovedplan vann og avløp: Tekniske tjenester har gjennom 2021 jobbet aktivt med å utarbeide hovedplan for vann og avløp, denne jobben er i slutfasen nå. Planperioden er 2022-2030. Følgende tiltak er foreslått:

1. Registreringsprosjekt for å få ledningskartverket oppdatert.
2. Mengdemålere skal installeres i alle pumpestasjoner og renseanlegg.
3. Driftsovervåkingen oppgraderes slik at systemet kan gi informasjon for drift.
4. Oppstart av forprosjekt "Reservevannforsyning i Lyngdal kommune"
5. Vannverkene:
  - *Oppgradering av Kvås vannverk*
  - *Oppgradering Åsen vannverk*
  - *Oppgradering Sveindal vannverk*
  - *Oppgradering Brann vann Konsmo fabrikk*
6. Renseanlegg:
  - *Ny slamavskiller og utslippsledning i Austad.*
  - *I Sveindal renseanlegg har fordelingskum behov for utskifting.*
  - *Byremo renseanlegg er i dårlig stand.*
  - *Mindre oppgraderinger og utbedringer i Konsmo renseanlegg*
7. Ledningsnett Vann og avløp:
  - *Saneringsprosjekt Austad*
  - *Hogganstien - oppstart av forprosjekt på utskifting av VA på totalt ca.1500m i mulig ny gang- og sykkelvei.*
  - *Saneringsprosjekt Litlandsfeltet*
  - *Saneringsprosjekt Årnes.*
  - *Saneringsprosjekt Hamran*
  - *Saneringsprosjekt Bergsaker.*
8. Pumpestasjoner:
  - *Nye pumper Årnes.*
  - *Ny pumpestasjon med hus i Agnefestsvingen.*

Renseanlegg 2023: Dagens renseanlegg i Lyngdal sør ligger ved Holmsundet innerst i Rosfjorden. Renseanlegget ble bygd i 1995 og er et mekanisk silanlegg. Utslippsledningen strekker seg ca. 150 m fra land med utslipp på 40 m dyp. Antatt normal levetid på denne typen installasjoner er 20 år. Anlegget er ikke utbedret siden det ble bygget, maskiner og utstyr er nedslitt og utgått på dato. Anlegget har driftsproblemer

og er i svært dårlig teknisk stand. Det skal i løpet av 2022 utarbeides et forprosjekt for nytt renseanlegg i Lyngdal. I forprosjektet skal plassering, rensemetode og anleggets størrelse tas stilling til.

Energioptimalisering kommunale bygg, forprosjekt og investeringer: Energoptimalisering av kommunale bygg er et viktig tiltak for å nå vedtatte klima mål. Energibruk skal i fremtiden reduseres og bruk av bærekraftige energikilder økes. Energieffektiv drift med miljøvennlige løsninger slik som optimalisering av varmepumper som er installert, solceller, solfangere, grønne tak etc. må i fokus. Forprosjektet skal identifisere hvilke energi- og klimatiltak som kan føre til redusert energibruk i Lyngdal kommune.

Tiltak som følge av trafikksikkerhetsplanen: Trafikksikringstiltak blir gjennom en prioritert liste utarbeidet av trafikksikkerhetsutvalget. Overskytende midler blir brukt for å ivareta myke trafikanter med hovedfokus på skoleveier, vedlikehold av eksisterende tiltak så som oppmerking av gangfelt, skilter, fartsdempere m.m.

Utbedring av brannavvik - Følgende tiltak er planlagt gjennomført

- Lage digitale branntegninger på Konsmo og Byremo.
- Årnes skole: utbedre brannskillende konstruksjon
- Å barneskole: Sjakt i østre del har ikke tilfredsstillende brannmotstand og ledelys skal skiftes ut
- Gartneriveien 1-9: Det mangler brannskille i takfot/gesims
- Bergsaker: Gjennomgang og kontroll med brannrådgiver av alle utførte tiltak.

Investeringer bygg – kommunale bygg: I handlingsplanen er det fra år 2023 avsatt 10 mill kr årlig til oppgradering av kommunale bygg, og da i første omgang skolene. I påvente av ny skolebruksplan og mulige strukturelle endringer som kunne ha betydning for drift, vedlikehold og oppgradering av eksisterende bygningsmasse har det ikke vært formålstjenlig å iverksette tiltak i inneværende år. I årene som kommer bør systematisk arbeid med det økende etterslepet styrkes.

Led lys Helle stadion: Lysarmaturene på Helle stadion må utbedres. Det har vært utfordringer i lang tid med at lyspærer og reflektorer går slik at hele lampene må byttes. Samtidig med utbedringen bør lysene skiftes til LED. Det er ikke mulig å få nye spillemidler til dette. Det foreslås derfor å avsette kr 500.000 i 2022 til utskifting til LED-belysning.

Handlingsplan IKT 1.-7. klasse: Virksomheten har med midler fra investeringsprosjektet «Handlingsplan IKT 1.-7. klasse» i løpet av 2021 kjøpt inn nettbrett til alle barneskoleelever fra 2.-6.trinn, og også noen på 7.trinn. Mange engasjerte og ivrige lærere har vært på kurs og det har vært stor positivitet rundt prosjektet. Det er også kjøpt inn programvarer, lisenser og head sett. I 2022 skal vi følge opp med nettbrett til 1.trinn. Ungdomstrinnene har allerede en digital enhet til hver elev, så i løpet av 2022 vil derfor alle elever i Lyngdalsskolene ha sin egen digitale enhet tilgjengelig til skolebruk og hjemmearbeid.

Nye maskiner sløydsal Lyngdal ungdomsskole: Maskinparken på sløyden er gammel og slitt. Dette gjelder for både dreiebenk, boremaskin og båndsag. Det er stor slitasje på bevegelsesdeler som fører til hyppige reparasjoner, og de utgjør en sikkerhetsfare for både elever og ansatte.

Piano kulturhuset: Eksisterende piano er i dårlig stand, og oppfyller ikke kravene til å være et konsertpiano. Virksomhet for kultur har i samarbeid med Koremi (som bruker pianoet til øvelser og konserter) fått kr 50 000 i støtte fra en lokal bank til tiltaket.

Kinoprojektor Lyngdal kulturhus: Lyngdal kino har hatt digitalt kinoutstyr i begge salene i snart 11 år. Denne teknologien er i utvikling, og ny bransjestandard vil være laserteknologi. Dagens systemer fungerer, men vi opplever oftere at vi må avlyse grunnet problemer. I tillegg er det kostbart å skifte ut lampene to ganger i året. Laserprojektorer er tilnærmet vedlikeholdsfriske. Utskiftning til ny teknologi er lagt inn som forventet kostnad i handlingsplanen.

Dagsturhytte: Prosjekt i regi av fylkeskommunen. Alle kommuner i Agder har fått tilbud om å etablere dagsturhytte innenfor rammene av fylkeskommunens prosjekt. 24 av 25 kommuner har sagt at de er positive. Fylket, i kombinasjon med andre private og offentlige tilskudd, bidrar med 1,1 mill. kr. inkl. mva. Fylkeskommunen anbefaler at den enkelte kommune setter av 200 000 kr. til grunnarbeidet (som er kommunens ansvar å finansiere). Det er lagt inn som et tiltak i 2023. Saken har tidligere vært behandlet i utvalg for kultur og samskaping.

Digitale skjermer kulturhuset: Kulturhuset har en rekke plakatmontre på fasaden mot Aanen O. Bergsakers-gate («Miljøgata»). Plakatene kjøpes/leies fra alle filmbyråene til kinoen, for å bli hengt opp og skiftet ut, alt etter hva som går/kommer på kino. Det er ønskelig å erstatte plakatrammene med digitale skjermer. Digitale skjermer krever mindre ressurser, samtidig som det gir flere muligheter til å informere om det som skjer på kulturhuset/kino. Alle plakater som kinoen kjøper/leier finnes også i digitalt format for skjermer. Dette tiltaket vil også redusere papiravfall betraktelig, noe som er positivt i et miljøperspektiv.

Oppgradering av adgangskontrollsystem kulturhuset: I dag har alle møterom og saler fysiske nøkler på kulturhuset. Da huset benyttes av mange eksterne brukere, krever dette mye nøkkeladministrasjon. Dette prosjektet skal gjøre kulturhuset "selvbetjent". Det innføres digitale nøkler som fungerer med kommunens nøkkelkort til saler og møterom slik at disse kan brukes med mindre administrasjon. En slik oppgradering er gjort på rådhuset og andre kommunale bygg, men ikke i kulturhuset.

Lydmikser kulturhuset: Lydmikseren er en svært viktig teknisk komponent i kulturhuset. Eksisterende mikser nærmer seg nå 10 år og det må påregnes utskifting i nær framtid. Mikseren har passert normal levetid, noe som viser seg i slitasje, manglende oppdateringer fra produsenten og at den ikke lenger oppfyller normale krav fra turnerende artister. Fortsatt bruk vil medføre større grad av innleie, noe som anses som en dårlig løsning. Tiltaket er lagt inn i 2023.

Nye scenetepper til kulturhuset: I den store salen på kulturhuset er det en rekke scenetekstiler (såkalte kapper, mellomteppe, forteppe, bakteppe og "bein"). Disse er satt inn med brannhemmende impregnering. Tekstilene på kulturhuset er fra da huset ble bygget i 2004, og er pga alder nå i dårlig forfatning. I tillegg til at de forvitrer, er det stor sannsynlighet for at den brannhemmende impregneringen har liten effekt. Det anses derfor som et viktig tiltak å få anskaffet nye scenetekstiler. Tiltaket er satt opp i 2022.

Investeringsstilskudd Lyngdal idrettslag: Lyngdal idrettslag forvalter store anlegg som krever store investeringer. Idrettslaget har ofte søkt kommunen om investeringsmidler fra år til år. I årets handlingsplan legges det opp til en mer forutsigbar støtte ved at det legges inn 500 000 kr hvert år til investeringer. Det er en forutsetning at midlene benyttes til investeringer, og kommunen er derfor avhengig av at tiltakene godkjennes som *investeringstiltak* i forbindelse med utbetaling av midlene. Dette ivaretas gjennom dialog mellom idrettslaget, kulturkontoret og økonomikontoret.

9.2 Handlingsplan 2022-2025 og Driftsbudsjett 2022

I opprinnelig budsjett for 2021 ble det budsjettert med et merforbruk på kr 24,5 mill – finansiert med bruk av disposisjonsfond. I revidert 2.tertial anslås det omtrent likt merforbruk, men det legges vekt på at utfordringene er store innen blant annet helse og velferd og oppvekst. Det er usikkert om virksomhetene klarer å holde rammene de er tildelt.

Helse og velferd har så langt i 2021 et merforbruk. Det antas at noe av dette kan hentes inn i økte inntekter som følge av overføringene via statlig finansiering av omsorgstjenester (SIO). Merforbruk er et vanskelig utgangspunkt med tanke på budsjett 2022, forventningene om at kostnadsnivået må ned og nye innsparingskrav som er lagt inn.

I driftsregnskapet for 2022 budsjetteres det med merforbruk på kr 13,9 mill finansiert av disposisjonsfond. I handlingsplanen er det videre budsjettert med eiendomsskatt som gjør at kommunen får positivt driftsresultat fra og med 2023. Dette øker noe de to siste årene. Det er lagt opp til at all merinntekt på eiendomsskatt avsettes i sin helhet til fond.

	<i>Opprinnelig budsjett 2021</i>	<i>Budsjett 2022</i>	<i>Handlingsplan 2023</i>	<i>Handlingsplan 2024</i>	<i>Handlingsplan 2025</i>
Sum generelle driftsinntekter	-682 600	-714 630	-727 720	-728 040	-728 300
Netto finansutgifter	35 997	28 660	27 015	26 620	24 895
Netto til fordeling	-646 603	-685 970	-712 559	-716 439	-721 359
Sum bevilgninger drift, netto	671 145	699 789	690 879	688 429	687 479
mer/mindreforbruk +/-	24 542	13 869 -	9 777 -	12 942 -	15 877

* - er overskudd

Kommunen har ikke klart å komme ned på det kostnadsnivået man la opp til i økonomiplanen for 2021-2024. Årsaken til dette er sammensatt, men blant annet:

- Innsparing med samlokalisering av voksenopplæringen utgår kr 2,2 mill
- Økte utgifter til spesialundervisning og lærertetthet.
- Forventet innsparing som følge av strukturendringer i skole er tatt ut
- Økte tilskudd til private barnehager 3 mill
- Økning i legevaksutgifter kr 500 000,- (lå inne en reduksjon på 0,5 mill)
- Økte kostnader ved overtagelse av legesenteret kr 2,2 mill
- Enkelte av innsparinger som ble lagt inn på helse og velferd gav ikke den effekten man forventet. Samtidig ble det også krevende å gjennomføre den betydelige innsparingen på toppen av omorganiseringer som følge av lederinnsparinger. Korona har også i 2021 medført at man ikke kunne samarbeide på tvers og hente inne gevinster som følge av det, som man så for seg. Og i påvente av funn i prosjektet statlig finansiering av omsorgstjenester ble ytterligere endringsprosesser satt på vent, da man forventet at man hadde 2022 til å omstille seg på.
- Det er satt av kr 2 mill til tiltak for å styrke arbeidet med tidlig innsats.

Situasjonen i helse og velferd er som sagt krevende. KOSTRA-tallene viser at kommunen bruker betydelig mer enn sammenlignbare kommuner på pleie og omsorg. I budsjettet for 2021 ble det lagt inn betydelige summer i innsparingskrav. Dette fortsetter i 2022. Forventningene til kutt i den daglige driften for å komme ned på disse reduserte økonomiske rammene innebærer et betydelig merarbeid, både med å identifisere og å iverksette mulige tiltak. Prosjektet Statlige finansierte omsorgstjenester (SIO-prosjektet) har gitt oss tydeligere svar på hvor vi kan hente innsparingene. Og dette må gjennomføres i 2022 dersom vi i det hele tatt skal klare å få redusert merforbruket totalt.

Kostnadsnivået innen pleie og omsorg får i dag konsekvenser for kommunens øvrige virksomheter og vil fortsette dersom virksomheten ikke klarer å omstille seg. Fondsmidlene er så minimale at kommunen ikke har økonomi til å fortsette med samme kostnadsbruk som i dag. Øvrige virksomheter har også budsjetter som forutsetter stramme rammer. Det er et betydelig vedlikeholdsetterslep på bygg, utvikling og strategi kommer i andre rekke.

Det betyr at budsjettforslaget for handlingsplanen ikke er økonomisk bærekraftig over tid, og helt på grensen av det organisasjonen klarer dersom man velger å ikke innføre eiendomsskatt. Kommunen er i tillegg utsatt for svingninger i renten med høy lånegjeld og har omtrent ingenting å gå på dersom det skulle komme noe uforutsatte utgifter. Fondene tappes betydelig og det legges ikke opp til økning de neste årene. Dette er krevende for ledere å stå i. Det betyr at vi må stå sammen om dette. Det må etableres en felles forståelse av utfordringene, vi må ha felles verdier og en god organisasjonskultur for å kunne stå sammen om nødvendige endringer – både av de ansatte og politikere.

Innen helse og velferd settes det nå ned styringsgrupper for hver virksomhet. Dette ser vi er helt nødvendig for å hjelpe virksomhetsledere å få igangsatt og gjennomført de endringene som må til.

Lyngdal kommune ønsker å fremme en heltidskultur. Ansettelsespolitikken i Lyngdal kommune har derfor vært at stillinger skal utlyses enten som 50 %, 75 % eller 100 %. I helse og velferd, der de fleste arbeider turnus, er dette krevende å følge opp. Det medfører at et relativt stort antall ansatte får en liten del av sin stillingsprosent i en fast turnus, mens resten av stillingen defineres som fast vikar. Fordi de ansatte har krav på å vite hvor og når de skal jobbe minst to uker i forveien, blir dette ikke en fleksibel vikarbank til bruk ved akutt sykefravær, men så langt som mulig blir denne kapasiteten brukt ved avvikling av planlagt fravær. Men her vil være stor risiko for «slakk». Dette har i dag økonomiske konsekvenser for enkelte virksomheter.

I den økonomiske situasjonen Lyngdal kommune er i må dagens ansettelsespolitikk vurderes på nytt. Det kan ikke ansettes i større stillinger enn det faktisk er behov for.

9.3 Ny administrativ organisering

ORGANISASJONSKART

I budsjettet for 2021 ble det vedtatt å redusere utgifter på ledelse og administrative stillinger med en helårseffekt på kr. 6,65 mill. Det tilsvarer en reduksjon i lederstillinger på ca 15%. Over ser dere nytt organisasjonskart for kommunalsjefer og virksomhetsledere. Administrasjonen hadde kort tid på seg til å gjennomføre endringen og hovedfokus var på økonomiske innsparinger.

Det er krevende å gjennomføre så store innsparinger på kort tid. Særlig sett i lys av at vi har vært gjennom en reduksjon på området i forbindelse med kommunesammenslåingen, vi skal få en ny kommune til å fungere godt og vi har samtidig vært gjennom en pandemi som har krevd stor innsats fra ledere og ansatte.

Vi opplever at slitasjen på ledere er stor. I forbindelse med omorganiseringen i vår utarbeidet styringsgruppa for omorganiseringen en prosjektrapport. Der ble det bl.a. påpekt følgende:

«Styringsgruppa har likevel gjort seg noen betraktninger rundt konsekvenser av vedtaket om reduksjon samt konsekvenser av den prosessen som nå pågår.

- Styringsgruppa vurderer at å redusere på lederstillinger kan medføre en risiko for mindre oppfølging av ansatte og negative konsekvenser for arbeidsmiljøet. Normen for ledertetthet før vedtaket var at ingen ledere i helse og velferd skulle ha mer enn 20 årsverk å følge opp. Forskning i regi av KS anbefaler en ledertetthet på maks 20 ansatte pr leder. Etter reduksjonen vil flere av lederne få nærmere 25 årsverk, og opptil 40 ansatte som de skal lede. Dette gir mindre tid til å følge opp den enkelte. Det skaper utfordringer knyttet til målsettingen om å bruke mer tid på å følge opp ansatte.
- Erfaringer tilsier at enheter som har lav ledertetthet ofte leverer flere avvik. Avvikene går på forhold i arbeidsmiljøet som ikke følges opp, systemfeil som ikke rettes, og at tjenestene ikke leveres på en forsvarlig og god måte. Dette vil også bli avdekket gjennom tilsyn fra Statsforvalteren og i forvaltningsrevisjoner.
- Det er en større risiko for lovbrudd ved at tidsfrister for saksbehandling og tjenestelevering ikke overholdes.
- Lavere ledertetthet kan medføre at flere ledere blir utslitte eller slutter. Det medfører også en risiko for at kommunen mister kritisk kompetanse.»

Vi har nå arbeidet med denne organiseringen i litt over et halvt år. Allerede nå har vi fått både sykemeldinger blant ledere, ledere som har sluttet og tilbakemeldinger om at ledere vurderer å slutte på grunn av for stor arbeidsbelastning. Vi får også tilbakemeldinger fra bedriftshelsetjenesten som coacher ledere om at trykket og arbeidsbelastningen på ledere er stort. Dette må vi ta på alvor og gjøre noe med før situasjonen blir for vanskelig. Dette er utfordrende å få til siden kommunens økonomiske rammer er så trange.

Kommunedirektørens klare vurdering av situasjonen er likevel at manglende tid til ledelse vil forsterke både de økonomiske utfordringer og tjenestekvalitet.

Særlig helse og velferd skal gjennom en stor omstilling på kort tid. Det blir viktig at vi prioriterer ressurser til lederstøtte i denne prosessen. God ledelse av disse prosessene er helt avgjørende for at vi skal lykkes med omstillingen.

Framover må vi klare å frigjøre mer ressurser til ledelse, da det helt klart synes som det er kuttet for mye i ledelse. Det er på grunn av den svært vanskelige økonomiske situasjonen ikke funnet rom for i denne handlingsplanen å legge fram konkrete forslag om mer ressurser til ledelse.

9.4 Bevilgningsoversikt drift

Tabellen nedenfor viser en oversikt over sentrale driftsinntekter og -utgifter, finansinntekter og -utgifter, avsetninger og bevilgninger samlet ut til virksomhetene for Lyngdal kommune.

Tall i 1.000	Budsjett	Budsjett	Handlingsplan	Handlingsplan	Handlingsplan
	2021	2022	2023	2024	2025
Rammetilskudd	-404 000	-426 980	-428 100	-428 800	-428 860
Inntekts- og formuesskatt	-258 600	-270 100	-270 100	-270 100	-270 100
Eiendomsskatt	-2 700	-3 400	-16 300	-16 300	-16 300
Andre generelle driftsinntekter	-17 320	-14 150	-13 220	-12 840	-13 040
Sum generelle driftsinntekter	-682 620	-714 630	-727 720	-728 040	-728 300
Sum bevilgninger drift, netto	671 145	697 762	688 852	686 402	685 452
Avskrivninger	53 000	58 500	60 700	63 900	65 100
Sum netto driftsutgifter	724 145	756 262	749 552	750 302	750 552
Brutto driftsresultat	41 525	41 632	21 832	22 262	22 252
Renteinntekter	-3 040	-15 990	-18 945	-22 090	-26 025
Utbytter	-10 263	-9 400	-14 500	-17 000	-17 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-3 900	-4 150	-4 040	-3 990	-3 980
Renteutgifter	16 950	21 400	28 000	31 900	32 800
Avdrag på lån	36 000	36 800	36 500	37 800	39 100
Netto finansutgifter	35 747	28 660	27 015	26 620	24 895
Motpost avskrivninger	-42 667	-58 500	-60 700	-63 900	-65 100
Netto driftsresultat	24 522	11 792	-11 854	-15 019	-17 954
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:					
Overføring til investering	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	50	2077	2077	2077	2077
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-24 572	-13 869	9 777	12 942	15 877
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-24 522	-11 792	11 854	15 019	17 954

Budsjettforslaget viser for 2022 et merforbruk på 13,9 millioner kr (rød linje). Dette er foreslått finansiert med bruk av fond. Årene etter er det budsjettert med mindreforbruk som øker litt i årene 2024 og 2025.

Uten eiendomsskatt hadde kommune hatt mindreforbruk også i år 2023-2025, men betydelig mindre beløp. 2023: 0,9 mill 2024; 1,1 mill 2025 ca 4,1 mill.

Bevilgningen til virksomhetene «**sum bevilgninger drift**» reduseres i årene fremover. Dette er hva kommunens virksomheter får fordelt.

Nedenfor kommenteres de enkelte postene i oversikten.

9.4.1 Sentrale inntekter

Kommunens frie inntekter er i hovedsak rammetilskudd og skatt. Sum alle frie inntekter er kr 714,6 mill i 2022.

	Opprinnelig				
	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Rammetilskudd	-404 000	-426 980	-428 100	-428 800	-428 860
Inntekts- og formuesskatt	-258 600	-270 100	-270 100	-270 100	-270 100
Eiendomsskatt	-2 700	-3 400	-16 300	-16 300	-16 300
3.1. Eiendomsskatt	-2 700	-3 400	-16 300	-16 300	-16 300
Andre generelle driftsinntekter	-17 320	-14 150	-13 220	-12 840	-13 040
4.1 Kompensasjon sykehjem/omsorgsboliger/skole/kirke	-1 819	-2 285	-2 285	-2 285	-2 285
4.4 Generelt tilskudd flyktninger	-15 000	-10 610	-9 680	-9 300	-9 500
4.5 Konesesjonskraftinntekter		-750	-750	-750	-750
4.6 Havbruksfondet	-500	-500	-500	-500	-500
Sum generelle driftsinntekter	-682 620	-714 630	-727 720	-728 040	-728 300

Vi bruker KS sin prognosemodell fra oktober 2021 for å beregne rammetilskudd og skatt. Prognosen er basert på befolkning 10 511 (SSB 2.kvartal 2021). Dette gir Lyngdal kommune totalt kr 697 mill, rammetilskudd kr 427 mill og skatteinntekter kr 270 mill.

Eiendomsskatt Hovedårsaken til økning i inntekter er at det er lagt inn en endring i eiendomsskatt fra og med 2023. Det er foreslått å innføre eiendomsskatt på alle eiendommer i kommunen - også næring.

Eiendomsskatteinntektene er anslått til 16,3 mill. Med 1 promille på boliger og fritidsboliger og 5 promille på øvrige eiendommer anslår vi inntekten til ca 16,3 mill. Utgifter til taksering ol anslås til ca 3,7 mill første året og 0,7 mill i årene etter. Netto merinntekt i 2023: 8,8 mill 2024: 11,8 2025: 11,8 mill

Kompensasjon er rente og avdragskompensasjon på investeringer til sykehjem, skole og kirke fra perioden før 2019.

Tilskudd til flyktninger. Det er budsjettet med 12 nye flyktninger i 2022 og årene framover. I tillegg er det lagt til kr 500 000,- som et anslag på merinntekter som følge av familiegjenforeninger. Satsene og totalt antall flyktninger vi får tilskudd for er gått ned fra 2021 til 2022 og vi får under halvparten av hva Lyngdal kommune mottok i 2020. Da fikk kommunen kr 23 mill i integreringstilskudd. For 2022 budsjetteres det med kr 10,6 mill.

År ankommet	Antall	sats	Beløp
2018	28	70 200	1 965 600
2019	20	85 700	1 714 000
2020	10	172 900	1 729 000
2021	10	243 100	2 431 000
2022	12	189 400	2 272 800
			10 112 400

9.4.2 Finansinntekter- og utgifter

Netto finansutgifter er summen av renteinntekter, gevinst på finansielle midler, utbytte, renteutgifter og avdrag på lån.

	Opprinnelig Budsjett 2021	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Renteinntekter	-3 040	-15 990	-18 945	-22 090	-26 025
10.1 Renteinntekter bankinnskudd/likviditet	-1 390	-2 760	-3 565	-3 940	-4 015
10.2 Renteinntekter diverse fondsplasseringer	-50	-50	-50	-50	-50
10.3 Renteinntekter startlån	-1 000	-1 200	-1 400	-1 600	-1 800
10.4 Renteinntekter langsiktig kapital	-600	-350	-460	-510	-520
10.5.Kalkulatoriske kostnader selvkost		-11 630	-13 470	-15 990	-19 640
Utbytter	-10 263	-9 400	-14 500	-17 000	-17 000
11.1 Agder Energi	-9 263	-9 400	-14 500	-17 000	-17 000
11.2 Rfl	-1 000	0	0	0	0
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-3 900	-4 150	-4 040	-3 990	-3 980
12.1 Avkastning av eiendom	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750
12.2 Annen avkastning	-2 150	-2 400	-2 290	-2 240	-2 230
Renteutgifter	16 950	21 400	28 000	31 900	32 800
13.1 Renteutgifter på investeringslån	15 550	19 200	25 700	29 600	30 500
13.2 Renteutgifter på løpende startlån	1 400	2 200	2 300	2 300	2 300
Avdrag på lån	36 000	36 800	36 500	37 800	39 100
Netto finansutgifter	35 997	28 660	27 015	26 620	24 895

Kommunen har netto finansutgifter på kr 28,6 mill i 2022. Det betyr at rente- og avdragskostnadene er høyere enn renteinntektene til kommunen.

Renteinntekter

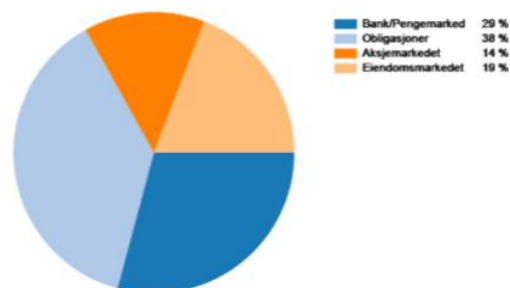
Som følge av at renten øker er det også lagt inn en forventning om økte renteinntekter. I tillegg er det i år tatt inn «kalkulatoriske kostnader selvkost». Dette er andelen som selvkostområdene som blant annet vann, avløp og renovasjon (VAR), er med på å finansiere av de totale renteutgifter og avdrag. Dette har tidligere vært en del av teknisk sin ramme, men er nå tatt ut i hovedoversikten. Her ser man at når investeringene i VAR øker så øker også andelen VAR må finansiere.

Utbytte

Det er budsjettert med utbytte fra Agder Energi i 2022 på 9,4 mill. Utbytte regnes ut fra overskuddet til Agder Energi i 2020 – altså to år tilbake i tid. I 2023 er det lagt opp til en forventet økning i utbytte basert på Agder Energis signaler om økt overskudd i 2021. I 2024 og 2024 er budsjettert utbytte økt ytterligere og er på samme nivå som i 2019.

Gevinster og tap finansielle omløpsmidler

Totalt har vi plassert kr 156,8 mill. i bank, aksjer, obligasjoner og fond (okt. 2021). Det er lagt opp til en forventet avkastning på totalt på 3,2 mill pluss renteinntekter – totalt kr 4,5 mill i avkastning av plasseringene. Den budsjetterte gevinsten, utenom renteinntekter, går noe ned i perioden, men tilsvarende er det lagt inn økt renteinntekter. Det er budsjettert totalt med kr 4,5 mill i hele perioden. Det er til disse plasseringene vi har et bufferfond (verdireguleringsfond). Dette for å kunne redusere risikoen med plasseringene. Plasseringer i aksjer svinger og da bør man ha buffere til dette.

Finansutgifter og gjeld

Basert på prognose for 2021 anslås det at man har en lånegjeld på 1,1 milliard ved utgangen av 2022. Denne øker litt til 2025, men budsjettforslaget legger opp til å holde lånegjelden nede i perioden.

Det er budsjettert i 2022 med kr 37 mill i avdrag og kr 21,4 mill i rentekostnad i 2022. Totalt koster gjelden kr 58,4 mill i 2022. Det er lagt opp til en forventning om at renten øker med nesten 1% i handlingsplanen. Ca 25% av lånene har fastrente. Rente og avdrag på lån blir ført i driftsregnskapet. Jo høyere disse utgiftene er, jo mindre er det igjen til andre ting.

Det er budsjettert med rentesatser anbefalt av Kommunalbanken i 2022 og ut over i handlingsplanen. Ca 25% av våre lån er til fastrente. Fra 2021 øker den flytende renten med omtrent 1% i handlingsplanen.

2022: 1,81 2023: 2,35 2024: 2,60 2025: 2,65

Gjeldsutvikling	Handlingsplan				
	Budsjett 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025
Totale lån - anslag ub	1 129 000	1 131 270	1 151 880	1 187 830	1 240 580
Investeringslån	888 100	874 670	863 980	832 630	870 580
Selvkostlån	145 900	157 600	184 900	248 200	259 000
Startlån	95 000	99 000	103 000	107 000	111 000
Lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	111	111	113	116	121
Lånegjeld i % av brutto driftsinntekter (korr for selvkostlån)	101	99	98	94	99

Avdrag på lån

Avdragsutgifter er basert på kommunelovens krav om minimumsavdrag. Dette er et forhold mellom avskrivninger, verdi av anleggsmidler og lånegjeld per 1.1. Dette er altså et anslag, og vil ikke kunne beregnes helt nøyaktig før regnskapet for 2021 er ferdig og man har eksakte tall på disse verdiene. Jo lengre ut over i handlingsplanen man kommer, jo mer usikkert er anslaget. For 2022 er beregnet anslått avdrag kr 36,8 mill. I 2025 noe høyere da investeringene i renseanlegget slår inn.

9.5 Sum bevilgninger drift – netto ramme per virksomhet

I økonomireglementet for Lyngdal kommune står det følgende:

«I dette økonomireglement tas det utgangspunkt i at kommunestyret vedtar nettorammer pr virksomhet. Dette medfører at man gjennom budsjetttrappertene gjennom året må periodisere budsjettet for å kunne vurdere om nettorammen på et gitt tidspunkt er overskredet eller om man er innenfor de vedtatte bevilgninger».

Nedenfor vises budsjettforslagets netto ramme per virksomhet. Den viser opprinnelig ramme 2021 og revidert ramme etter 1.tertial. Budsjettforslaget til virksomhetene blir kommentert i egne kapitler nedenfor. Her går vi igjennom tiltak eller innsparinger som er lagt inn. I tillegg er det tatt inn en kolonne som heter «Oppgavekorrigering/teknisk justering». Dette er endringer som er gjort som følge av flytting mellom virksomheter, nye oppgaver som er kommet til og helårseffekter av f.eks innsparing på ledere utført i 2021. Det er også lagt inn fordeling av lønnsreserven for 2021. Dette er fordelt etter revidert budsjett og er således lagt til den enkelte virksomhet i ettertid.

For 2022 er det ikke lagt inn forventet lønns- eller prisvekst i rammene til den enkelte virksomhet. Dette er budsjettert på fellesområdet. Da har man tatt deflator 2,5% av netto ramme til hver virksomhet. Her teller lønnsveksten 60% og prisveksten 40%. Det betyr at virksomhetene med mye lønnsmasse ikke blir kompensert fullt ut og må foreta en reell innsparing.

Total virksomheter	Opprinnelig		Revidert			
	2021	2021	2022	2023	2024	2025
Kommunedirektør og kommunalsjefo	94 265	92 873	87 966	87 116	86 766	87 016
Oppvekst	156 930	157 337	163 496	164 196	164 496	164 196
Barnehager	83 700	83 469	83 356	80 356	78 356	77 856
Kultur	15 650	16 285	17 111	17 311	17 311	17 311
Forebygging og livsmestring	52 615	51 013	57 138	55 988	55 988	55 988
Servicesenter helse og velferd	24 500	27 495	27 852	26 702	26 702	26 702
Habilitering	55 800	58 678	62 816	62 816	61 816	61 816
Hjemmetjenester og institusjon	128 055	126 252	116 844	110 544	110 544	110 544
Tekniske tjenester	52 330	52 554	63 975	60 725	60 725	60 325
Fellesutgifter	7 300	25 892	19 235	25 125	25 725	25 725
Sum	671 145	691 847	699 789	690 879	688 429	687 479
Korr for bruk/avsetning bundne fond			- 2 027	- 2 027	- 2 027	- 2 027
Sum bevilgning			697 762	688 852	686 402	685 452

Nedenfor kommenteres hvert virksomhetsområde.

9.6 Kommunedirektør og kommunalsjefområdene

Kommunedirektøren og kommunalsjefområdene er øverste administrative ledere. Virksomheten består i tillegg til kommunedirektør og ansvar for de folkevalgte, av kommunalsjefområdene. Det er nå tre kommunalsjefer med følgende ansvarsområde:

- **Organisasjon og utvikling** som har et overordnet strategisk ansvar for blant annet personal, ikt, digitalisering, internkontroll og utvikling.
- **Økonomi og dokumentcenter** har et overordnet strategisk ansvar for blant annet budsjett, arkiv, post, regnskap, lønn og post.
- **Plan og næring** har et overordnet strategisk ansvar for blant annet beredskap, innkjøp, næringsutvikling, havn, nav, folkehelse, planer, byggesaker, landbrukssaker, private planer og kommuneplan.

	Opprinnelig budsjett 2021	Revidert budsjett	Oppgavekorr fra 2021-2022	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Netto ramme	2021						
Kommunedirektør	94 265	92 873	- 3 307	87 966	87 116	86 766	87 016

- Alle tall i tusen

Rammen til virksomheten er foreslått til kr 88 mill i 2022.

Oppgavekorrigeringer/tekniske endringer:

- Innsparing ledere helårseffekt, flytting innbyggertorg kr – 1 017 000,-
- Korrigeringer mellom virksomheter kr – 52 000,-
- Legevakt flyttes til virksomheten servicesenter kr – 4 710 000,-
- 1-årige tiltak som tas ut (ekstra bevilgning 2021) kr - 332 000,-
- 1-årige tiltak som tas inn igjen (næringsfond, folkehelsekoordinator) kr 575 000,-
- Kalkulatoriske kostnader (rente og avdrag selvkost) kr 1 536 000,-
- Fordeling lønnsreserve 2021 kr 641 000,-

Her er det lagt inn følgende endringer og tiltak i handlingsplanen:

- Det er lagt inne en forventning om kr 2 mill. lavere utgift til Nav enn budsjettprognosen til Nav.
- Det foreslås å redusere streamingen av møter til kun å streame kommunestyret. Innsparing kr 50 000,-. I tillegg frigjøres personalressurser til andre arbeidsoppgaver.
- Redusert stilling økonomi og dokumentcenter kr 200 000,-, innsparing ikt 200 000,- og innsparing plan og næring kr 200 000,-.
- Ekstra leieinntekter kr 200 000,- i 2022, kr 300 000,- i 2023 og kr 400 000,- i 2025.
- Det ligger inne kr 500 000,- til "kommunestyrets post" og kr 500 000,- «formannskapetets post». Tilsvarende som 2021. Av disse foreslår kommunedirektøren at kr 100 000,- kan disponeres av ungdomsrådet.

Tiltak meldt inn av virksomheten, men ikke foreslått:

- Kirkelig fellesråd ber om økt ramme fra 7,9 mill til 8,129 mill. Økningen er ikke lagt inn i budsjettforslaget.
- Det er ikke lagt inn kr 1 mill i tiltak til bredbånd i handlingsplanen
- Det er ikke lagt inn økte ressurser til bistand innkjøp og juridisk bistand
- Det er ikke lagt inn kr 100 000,- til ungdomsrådet som tiltakspott, men det foreslås å redusere formannskapetets post tilsvarende til dette formålet.
- Det er lagt inn minimalt med midler til kompetanseheving.

Hovedutfordringer og de økonomiske utfordringene for virksomheten:

- For kirkelig fellesråd så er det lagt opp til en forventet effektivisering tilsvarende summen av lønns- og prisvekst.
- Bredbånd; færre områder får bredbåndsutbygging
- Færre kommunalsjefer har medført flere arbeidsoppgaver og økt personalansvar. Dette har medført at risikoen for dårligere kvalitet og flere feil samtidig som det er blitt et betydelig større arbeidspress på den enkelte leder.
- Rammene er redusert til det aller nødvendigste. Det er ikke rom for blant annet mer enn helt nødvendig kursing og opplæring.

9.7 Oppvekst

Virksomheten oppvekst har ansvaret for alle skolene i Lyngdal. I kommunen har vi seks barneskoler og to ungdomsskoler (en av dem interkommunal ungdomsskole sammen med Hægebostad kommune). Virksomheten har også ansvaret for voksenopplæringa som er lokalisert på to steder, henholdsvis Rom og Byremo. Lyngdal kommune har også finansieringen av spesialundervisning (etter vedtak) for Lyngdal kristne grunnskole. Virksomheten ivaretar eierrollen med personalansvar for 4 kommunale barnehager.

Netto ramme	Opprinnelig budsjett 2021	Revidert budsjett	Oppgavekorr fra 2021-2022	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Oppvekst	156 930	157 337	2 659	163 496	164 196	164 496	164 196

• Alle tall i tusen

Rammen til virksomheten er foreslått til kr 163,5 mill for 2022.

Oppgavekorrigeringer/tekniske endringer:

- Helårseffekt av innsparing virksomhetsleder og helårseffekt av økt foreldrebetaling sfo som følge av økte priser i 2021 – kr 785 000,-
- Korrigering mellom virksomheten barnehage og oppvekst - kr 232 000,-
- Fordeling av lønnsreserve i 2021 kr 3 676 000,-

Det er et lagt inn følgende endringer og tiltak i handlingsplanen:

- Økning med kr 5,5 mill for å opprettholde lovpålagt bemanning og mer spesialundervisning som er kommet til i løpet av 2021.
- Utgiftene til gjesteelever er redusert med 2 mill pga forventet lavere utgift i 2022.
- Ut over i handlingsplanen er det lagt inn en økning i rammen på bakgrunn av endring i elevtall ved Byremo ungdomsskole. Lyngdal kommune får flere elever og må derfor betale mer av utgiftene ved skolen. Dette utgjør kr 0,7 mill i 2023 og 0,3 mill i 2024 og reduksjon igjen med kr 0,3 mill,- i 2025.

Tiltak meldt inn av virksomheten, men ikke foreslått:

- Miljøarbeidere i skolene.
- Viser til «Plan for effektiv drift av skolene i 2022-2024» hvor det vises til store vedlikeholdsutgifter på skolebygg. Kan slå dårlig ut på miljørettet helsevern.
- Rammene til skolene har ingen budsjett til oppgradering av skolenes lekeområder.
- Skolene har minimalt med midler til jevnlig utskifting og oppgradering av pc-er, smart-boarder og info-skjermer, og heller ikke midler til annet inventar som for eksempel utbedring av skolekjøkken.
- Det er ikke avsatt nok midler til nye fagbøker.
- Dersom dugnadsarbeid til Polen -turen ikke gir nok penger til å dekke utgiftene, er det ikke satt av midler til å dekke vedtatte garanti for dekning av manglende utgifter til turen.
- Skysskostnader for elever under 4 km til og fra Skomrak tas bort, 250 000 kr i årlige driftsutgifter. Ikke foreslått fordi "Retningslinjer for skoletilhørighet og skoleskyss i Lyngdal kommune" ikke enda er vedtatt.
- Det er ikke satt av noen «buffer» mot eventuelle uforutsette utgifter.

Hovedutfordringer og de økonomiske utfordringene for virksomheten:

- Totalt er årets ramme for skolene økt. De skolene som ellers ville ligget under lovpålagte krav for lærertetthet har fått økte rammer. I tillegg har vi til en viss grad måtte øke rammen litt på flere skoler på fordi rektorene melder om behov for ekstra ressurser på enkelte trinn. Dersom man ikke tar hensyn til rektorenes innspill, vil man i mindre grad klare å tilrettelegge undervisningen godt nok for den enkelte elev. Mindre bruk av tilpassede tiltak på et tidlig tidspunkt vil på sikt kunne føre til større

grad av spesialundervisning. Alle skoler som ser at elevene ikke får utbytte av ordinær undervisningen, må be PPT utrede og skolen kan bli pålagt å sette inn vedtak om spesialundervisning. Det er ikke gunstig at skolene øker antall elever med spesialundervisning. Spesialundervisning er dyrt fordi denne undervisningen er knyttet opp mot enkeltelever og ressursene er bundet til dette formålet. Når skolene får økt budsjett til spesialundervisning vil dette ikke reflekteres i lærertetthet. Man kan da komme i en situasjon hvor man har høy grad av spesialundervisning samtidig som skolen ikke får høyere/ bedre lærertetthet. Spesialundervisning har økt med 16% fra 2020 til 2021. Tidlig innsats er ikke bare faglig tilrettelegging av undervisningen for den enkelte elev. Rektorene har bedt om økte ressurser på noen klassetrinn fordi det er helt tydelig at klasse miljøet eller enkeltelever krever ekstra bruk av ressurser for å jobbe intensivt med inkludering og sosiale tilpasninger. Vi har plikt etter §9A i Opplæringsloven å gripe inn og stoppe mobbing og vi har plikt til å forebygge at mobbing og utestenging finner sted. Dette krever til tider ekstra ressurser. Det kan få fatale konsekvenser å redusere ressursene på de mest sårbare klassene og for de mest sårbare elevene. På tross av overnevnte utfordringer på skolene har vi ikke hatt mulighet til å innfri alle kravene som rektorene ser behov for, men for å drive forsvarlig ser vi oss nødt til å øke rammen noe.

- På Å barneskole har mellomtrinnet (5.-7.trinn) høyere lærertetthet enn lovpålagt fordi vi ikke har tilgjengelig spesialrom som er store nok til å romme alle elevene i en klasse. Man må for eksempel bruke lærerressurser til å dele trinnet i tre eller fire slik at alle elevene på trinnet får mulighet til å ha «Kunst og håndverk», eller «Mat og helse» i et rom som er tilpasset for dette. Dersom vi skal redusere lærertettheten på disse klassetrinnene må vi enten utbedre skolebyggene til dette formålet eller så må elevene ha undervisning i disse fagene i klasserom som ikke er tilpasset dette formålet. Dette vil gå utover kvaliteten på undervisningen i disse fagene.
- Kommunen har flere skoler som har klasser som ligger godt innenfor lovpålagt minimumsbemanning/ over «lærer-normen». Dette gjelder i stor grad på de minste skolene; Kongsmo skole, Byremo barneskule, Kvås skole og Årnes skole. På disse skolene har man klasser på færre enn 15 elever pr lærer på 1.-4.trinn eller færre enn 20 elever pr lærer på 5.-10.trinn. Dersom disse skolene skal klare å ligge tettere opp mot det som er lovpålagt lærernorm, må grupper slås sammen. Å slå sammen grupper kan være kostnadsreducerende, men det vil også være krevende for lærere og mindre gunstig for elevene. Undervisningen må da differensieres for flere ulike trinn samtidig i samme time. Slike sammenslåinger er gjennomført i så stor grad som det er forsvarlig mulig. I klasser hvor elevtallet er redusert har man redusert lærertettheten i den grad det er forsvarlig.
- Kvås skole er eksempelvis en skole man har slått sammen i grupper. I dag er 1.-2. klasse sammen (10 elever) og 3.-4.klasse (11 elever). Med et lavt elevtall på skolen vil det kunne være mulig å slå sammen klassene fra 1.-4.klasse og ha en økonomisk innsparing mellom 300 000-500 000,-. Dette frarådes da virksomheten mener det ikke er faglig forsvarlig. Måloppnåelser og kompetansemål for hvert trinn vil vanskelig bli innfridd på grunn av for stort sprik i alder og faglig utvikling. Kommunedirektøren har på bakgrunn av dette ikke lagt slik sammenslåing inn som en del av innsparingen. Dersom antall barn i kommunen reduseres så mye som antatt, samtidig som kostnadene til skolene totalt sett øker, må man på sikt måtte redusere lærertettheten utover det som er ønskelig på alle de små skolene.
- På grunn av nedgang i elevtall har man ved voksenopplæringa på Byremo redusert lærertettheten i så stor grad som forsvarlig mulig.
- Lyngdal kommunes andel i Lister PPT er budsjettetert med ca 4,8 mill. En reduksjon på ca 30.000,- fra 2021.

9.8 Barnehagemyndighet og grunnskole

Virksomheten ivaretar kommunens myndighetsrolle, og har til sammen 12 kommunale og private barnehager. De 4 kommunale barnehagene; Byremo, Konsmo, Lyngtua og Nygård, utgjør ca 55% av barnehagekapasiteten i kommunen. Virksomheten har et spesialpedagogisk team med spesialpedagoger som bistår alle barnehager der det er barn med enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp. Teamet ledes av virksomhetsleder. Virksomheten har også ansvar for fag- og kompetanseutvikling i SFO, gjesteelever i skolen samt HMS-arbeid i barnehager og skoler. Lyngdal kommune er vertskommune for Lister pedagogiske senter og virksomheten har overordnet ansvar. Virksomheten har oppfølgingsansvar for kommunens samarbeid med Lister PPT og Lister barnevern.

Netto ramme	Opprinnelig budsjett 2021	Revidert budsjett	Oppgavekorr fra 2021-2022	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Barnehagemyndighet	83 700	83 469	1 387	83 356	80 356	78 356	77 856

- Alle tall i tusen

Rammen til virksomheten er foreslått til kr 83,3 mill i 2022 med en reduksjon ut over i økonomiplanen.

Oppgavekorrigeringer/tekniske endringer:

- Det er lagt inn kr 1,1 mill i fordelt lønnsreserve 2021
- Korrigering mellom virksomheten barnehage og oppvekst kr 232 000,-

Det er lagt inn følgende endringer og tiltak i handlingsplanen:

- Totalt er rammen til barnehagene redusert med 1,5 mill i 2022 på grunn av lavere barnetall.
- Den kommunale tilskuddssatsen til private barnehager går betydelig opp i 2022. Dette utgjør en økning på 3 mill.
- Tilskuddssatsene beregnes ut ifra regnskapet til kommunen i 2020. Byremo og Konsmo barnehage er små barnehager (barnetallet), og har høyere enhetskostnader enn Lyngtua og Nygård barnehager. Det er lagt inn noe reduserte satser i 2023 som utgjør en redusert ramme på kr 1,5 mill.

- Ut over i økonomiplanen er det lagt inn forventet innsparing på tilskudd til de private barnehagene og kommunale som følge av forventet lavere barnetall og lavere tilskuddssats. 2023: 3 mill. 2024: 2 mill. 2025: 0,5 mill. - totalt kr 7 mill. i perioden 2022-2025
- Alle fire barnehager har en effektiv drift i form av at de følger bemanningsnormen; de er verken over eller under. Bemanningen tilpasses barnetallet.
- For vår 2022 er det budsjettert med det barnetall en har kjennskap til pr dd. Det betyr at kommer det flere eller færre barn kan dette påvirke tilskuddet.
- For høst 2022 er det budsjettert med samme nedgang i barnetallet som ved hovedopptaket 2021. Dette er altså usikre tall.
- Spesialpedagogisk hjelp er budsjettert med de barn virksomheten er kjent med pr dd.
- Ca 35% reduksjon i de fire barnehagene; driftsutgifter til materiell, inventar, utstyr, etc. Samlet kutt på 370.000,-

Tiltak meldt inn av virksomheten, men ikke foreslått:

- Kutte tre lærlingeplasser i barnehager. En årlig innsparing på 550.000,-, for 2022 blir det 5/12 effekt som utgjør en innsparing på 230.000,- Lærlinger i barnehagen kan, iflg. lov om barnehager, ikke være en del av grunnbemanningen, og er derfor en kostnad i tillegg til den ordinære bemanning. Signaler fra regjeringen er 50% pedagoger i barnehagen, det, samt lavere barnetall, vil medføre at det i fremtiden vil være mindre behov for fagarbeidere i barnehagen. Kommunen bør satse på lærlinger i virksomheter der vi ser at det vil være fremtidig behov for arbeidskraft.
- To "Helt med" - stillinger som kjøkkenhjelp i barnehage. Årlig kostnad på 80.000,- pr stilling. Dette vil frigjøre personale fra arbeidsoppgaver på kjøkken, noe som vil gi økt voksentetthet med barna på avdelingen. Et tiltak for tidlig innsats. Det er satt av en fellespott til dette som evt kan fordeles til barnehager.

Hovedutfordringer og de økonomiske utfordringene for virksomheten:

Det er ikke tatt høyde for noe ekstra. Kommer det flere søknader om barnehageplass enn det som er budsjettert vil vi overstige rammen. En nøyaktig budsjettering vil ikke være mulig da vi ikke vet hvor mange som vil søke barnehageplass, da særlig ved hovedopptaket. Det er ikke budsjettert med inntak av barn utenom hovedopptaket.

Grunnet lavere søkermasse må barnehagene hver høst nedbemanne for å tilpasse driften etter barnetallet. Det er en krevende prosess, og sliter på ledere og ansatte i barnehagene.

Spesialpedagogisk hjelp er budsjettert på et minimum. Kommer det barn med sakkyndig vurdering som virksomheten pr i dag ikke er kjent med vil vi overstige rammen.

Ca. 35% reduksjon til materiell, inventar, utstyr, vil medføre at barnehagene ikke kan gjøre særlig med innkjøp i 2022. Rammene er lagt på et minimum.

Vedtaket om 50% bosetting av flyktninger i Lyngdal nord kan medføre utfordringer med barnehageplass. Virksomheten må tilføres midler for å kunne bemanne opp for inntak av flere barn i løpet av barnehageåret dersom vedtaket om 50% bosetting av flyktninger, skal gjennomføres fullt ut. Det er ikke satt av midler til dette i budsjettforslaget. Kommunedirektøren anbefaler at bosettingen gjøres så langt det er mulig innen rammen for ledig barnehageplass.

9.9 Kultur

Virksomheten har ansvar for å drifte og utvikle kulturskolen, bibliotek- og innbyggertorg, Lyngdal kulturhus, Lyngdal kino, Klokkergården bygdetun, fritidsklubb og frivilligsentralene i Lyngdal og Konsmo. I tillegg har virksomheten saksansvar for hele kulturfeltet, inkludert idrett og friluftsliv. Dette gjelder blant annet tilskudd til lag og foreninger, søknader om spillemidler og forvaltning av andre offentlige tilskuddsordninger.

Foto: Leon Bang-Hetlevik

Netto ramme	Opprinnelig budsjett 2021	Revidert budsjett	Oppgavekorr fra 2021-2022	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Kultur	15 650	16 285	861	17 111	17 311	17 311	17 311

- Alle tall i tusen

Rammen til virksomheten er foreslått til kr 17,1 mill i 2022.

Oppgavekorrigeringer/tekniske endringer:

- Helårseffekt av flytting av innbyggertorg fra kommunalsjefområdet og innsparinger av stillinger på kultur og innbyggertorget kr 524 000,-.
- Det er lagt inn kr 337 000,- i 2021 til lønnsøkning i 2021.

Det er det lagt inn følgende endringer og tiltak i handlingsplanen:

- 20 % stilling til videreføring av BUA (sentral for gratis utlån av fritidsutstyr). Kostnad: 90 000 kr.
- Midler til innkjøp av fritidsutstyr til utstyr til BUA – kostnad 75 000 kr.
- Det er lagt inn en midlertidig redusering av rammen kun i 2022 på kr 200 000,- som følge av permisjoner.

Tiltak meldt inn av virksomheten, men ikke tatt med i budsjettforslaget:

- Midler til arrangementer i forbindelse med Frivillighetens år 2022 (100 000 kr)

- Midler til skolebibliotekkoordinator i 50 % stilling (175 000 kr)
- Møbler til pauserom for kulturskolen (50 000 kr)
- Vask/skraping av bygningsmassen i Klokkergården bygdetun (120 000 kr)
- Oppgradere møterom i "låven" i Klokkergården (100 000 kr)

Hovedutfordringer og de økonomiske utfordringene for virksomheten:

Budsjettet for kultur ble redusert betraktelig i 2021-budsjettet med både midler til vedlikehold og personalressurser. Denne rammen er i all hovedsak videreført i 2022. Det innebærer at man har nedbemannet med en kulturkonsulent, en idrettskonsulent, samt 1,3 årsverk på bibliotek og innbyggertorg. I tillegg ble det i 2021-budsjettet kuttet i 0,2 årsverk på kinoen samt 0,5 årsverk merkantilt. Dette tilsvarer 3,4 årsverk som er en reduksjon i personalressursene for virksomheten som tilsvarer 11 prosent reduksjon. Konsekvenser av reduksjonen som ble gjort i 2021 vil i 2022 føre til:

- Tilgjengelighet for innbyggere, og mulighet til å være gode tilretteleggere for lag og foreninger er redusert.
- Færre personer til å utføre oppgaver innen kulturadministrasjon (blant annet idrett og friluftsliv) fører til lengre behandlingstid, og sårbarhet grunnet redusert fagkompetanse.
- Reduksjon av bemannet åpningstid ved bibliotek og innbyggertorg samt reduksjon av budsjettet til innkjøp av bøker og annet materiell til utlån.
- Handlingsrommet er sterkt redusert for å jobbe med utvikling i egen virksomhet og i samarbeid med andre inkludert muligheten til å hente prosjektmidler fra eksterne aktører.
- Redusert vedlikehold og utvikling av kulturhuset og bygninger i Klokkergården.
- Redusert mulighet til å arbeide systematisk med hvordan kultur og kulturliv er grunnleggende for demokratiutvikling og sosiale fellesskap.
- Positivt at det legges opp til videreføring av BUA (utlånsordning for fritidsutstyr) som fører til at frivilligsentralen får en forutsigbarhet i dette arbeidet, som til nå har blitt finansiert av eksterne prosjektmidler.
- Det er viktig for lokalsamfunn at kultursektoren kan arbeide faglig for å sikre et inkluderende og mangfoldig kulturliv der alle aldersgrupper kan delta. Rammen reduserer muligheten til å arbeide systematisk med hvordan kultur og kulturliv er grunnleggende for demokratiutvikling og sosiale fellesskap.

9.10 Servicesenter helse og velferd

Servicesenter helse og velferd er «en dør inn» til helse og velferd og består av to avdelinger, «Forvaltning og bolig» og «Helse og rehabilitering».

Saksbehandling innen helse og velferd, boligkontoret, oppfølging av omsorgsstønad og støttekontakter er organisert i avdeling «Forvaltning og bolig».

Tjenestene fysioterapi, ergoterapi, frisklivssentral og hjelpemidler er organisert i avdeling «Helse og rehabilitering». De tre kommunalt ansatte legene, øvrige ansatte på legekantoret på Konsmo samt de selvstendig næringsdrivende legene og fysioterapeutene følges opp fra denne avdelingen.

Netto ramme	Opprinnelig budsjett 2021	Revidert budsjett	Oppgavekorr fra 2021-2022	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Servicesenter helse og velferd	24 500	27 495	607	27 852	26 702	26 702	26 702

*Alle tall i tusen

Rammen til virksomheten er foreslått til kr 27,8 mill i 2022.

Oppgavekorrigeringer/tekniske endringer:

- Rammejustering på grunn av ny oppgavefordeling (Brukerstyrt personlig assistent) mellom virksomhetene habilitering og servicesenter kr - 3,5 mill
- Overføring av ansvaret for legevakt fra kommunalsjefområdet til servicesenteret kr 5,2 mill
- Lagt inn økt basistilskudd kr 0,3 mill
- I 1. tertial 2021 ble virksomheten tilført kr 1,4 mill på grunn av utbetalinger av goodwill til legene og en forventet reduksjon i leieinntektene på 0,5 mill. Dette tas ut i 2022 da dette var engangsutbetalinger samt at leieinntektene har økt ut over året.
- Det er lagt inn kr 517 000,- i 2021 til lønnsøkning i 2021.

Det er lagt inn følgende endringer og tiltak i handlingsplanen:

- Innsparing 2 stillinger med halvårseffekt i 2022 - kr 700 000,-. Ytterligere kr 700 000,- i 2023.
- Reduksjon på 1 mill i budsjettet for 2021 videreføres i handlingsplanperioden
- Midler til 60% midlertidig stilling til rapportering og oppfølging av prosjektet statlig finansiering av omsorgstjenester i 2022.

Tiltak meldt inn av virksomheten, men ikke foreslått:

- Tilskudd til etablering og tilpasning var tidligere øremerkede tilskudd kommunen fikk. Fra og med 2021 ble det lagt inn i rammetilskuddet til kommunen. Det ble ikke avsatt midler til dette. Dette rammer særlig store barnefamilier med lav eller kun en inntekt. Her ser vi at lånet ikke er nok til å få kjøpt en stor nok bolig. Dette selv om vi går vesentlig ut over budsjett for betjeningsevne og hovedregelen om 5 ganger inntekten (inkludert all gjeld) ihht finansavtaleloven. Tilskudd til tilpasning har vært brukt bl.a der familier har funksjonshemmede barn og er avhengig av tilpasning av boligen for å kunne ivareta barn og beholde boligen. Mangelen på tilskudd rammer også her de som har særlig lav inntekt og store barnefamilier. Sekundært så kan mangel på tilpasning føre til økt tjenestebehov for kommunen. Tidligere fikk de to gamle kommunene totalt kr 950 000,- per år til denne typen ekstrasfinansiering.

Hovedutfordringer og de økonomiske utfordringene for virksomheten:

Servicesenteret saksbehandler og gir brukerne vedtak om eventuelle tjenester av øvrige virksomheter i kommunen. Tildeling av tjenester skal preges av at brukers behov er i sentrum og at det er lik tildelingsprosess i hele kommunen. Samtidig må tjenestetilbud avstemmes mot økonomiske realiteter. Det jobbes nå med å optimalisere og effektivisere saksbehandling både med tanke på tid, kvalitet og innhold.

SIO-prosjektet viser at kommunen har flere årsverk på saksbehandling og ergoterapeuter/fysioterapeuter enn sammenlignbare kommuner. Hva angår saksbehandling er bildet ikke helt presist, siden enkelte saksbehandlere har stillingsandeler bundet opp som koordinatorene blant annet for demente og utarbeidelse av individuelle planer. Virksomheten ser det likevel som mulig å effektivisere saksbehandlingen og redusere antall årsverk til formålet i 2022, og legger til grunn at dette kan løses gjennom naturlig avgang. Konsekvensen av tiltaket kan bli utfordringer med å få ned saksbehandlingstiden samt dårligere kvalitet på vedtakene.

Løsninger på det øvrige innsparingskravet må finnes i tett dialog med ansatte og avdelingsledere for å velge tiltak som i minst mulig grad rammer brukere. Det må likevel legges til grunn at tjenestetilbudet vil bli noe redusert, blant annet ved redusert hyppighet på utkjøring av hjelpemidler og redusert tilgjengelighet til kommunal fysioterapeut og ergoterapeut. For brukere i et rehabiliteringsforløp kan dette ha som konsekvens at man får økt behov for opphold på korttidsavdelingen eller bistand fra hjemmetjeneste. Dermed er det en risiko for at kostnader kun skyves mellom ulike kommunale avdelinger, mens brukeren får unødig lang rehabiliteringstid.

Startlån

Virksomheten har ansvar for å behandle søknader om startlån. Husbankens retningslinjer brukes i behandlingen. Personer skal være varig økonomisk vanskeligstilt. De krever også at minimum 50% av lånene skal gis til barnefamilier og stort sett benytter fullfinansiering til barnefamilier med lav inntekt. Det vil si at kommunen finansierer bolig for de kunder som ikke får lån i banken. På den måten treffer vi de aller mest vanskeligstilte på boligmarkedet. Familier må akseptere at det kan være aktuelt å gi foreløpig avslag der hvor de tydelig ikke har utnyttet sparepotensialet eller har for mye usikret gjeld. Det blir i disse tilfellene tilbudt råd og veiledning for å sette opp et budsjett for sparing eller raskere nedbetaling. Kommunen har ikke adgang til å refinansiere ut over boligens verditakst, jfr forskrift fra Husbanken og finansavtaleloven

Kommunen tar i de fleste saker vesentlig større risiko enn banker, hvis vi skal ta enda større risiko så bør dette komme frem gjennom klare føringer fra politikere eller administrasjon. Saksbehandlere jobber etter forsvarlighetsprinsippet og Husbankens retningslinjer. Låntakere skal kunne bli selvhjulpne og ikke måtte søke supplerende hjelp fra NAV eller kommunen.

9.11 Forebygging og livsmestring

Virksomheten består av 4 avdelinger:

Kvås bofellesskap: Bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger. **Psykisk helse:** Består av to døgnenheter med team knyttet til omsorgsboliger for mennesker med alvorlige psykiske lidelser, samt en dagenhet med kompetanse innen psykisk helse og rus.

Team ROS: Bofellesskap for mennesker med rusutfordringer og somatiske lidelser. **Helsestasjon:** Består av skolehelsetjeneste, jordmortjeneste og helsestasjon for ungdom

I tillegg har virksomheten ansvar for barnevernet samt det psykososiale kriseteamet.

Netto ramme	Opprinnelig budsjett 2021	Revidert budsjett	Oppgavekorr fra 2021-2022	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Forebygging og livsmestring	52 615	50 923	9 499	57 138	55 988	55 988	55 988

*alle tall i tusen

Rammen til virksomheten er foreslått til kr 57,1 mill i 2022.

Oppgavekorrigeringer/tekniske endringer:

- I 1.tertial 2021 ble rammen redusert med kr 1 mill som følge av midlertidige ubesatte stillinger. Denne er tilført igjen i 2022. Rammen er også korrigeret for helårseffekten av innsparing ledere.
- Det er lagt inn en økning i utgifter til barnevern som følge av barnevernsreformen på kr 5,4 mill. Rammetilskuddet tilført kommunen er økt tilsvarende.
- Det er lagt inn en økning på kr 2 mill som følge av flytting av brukere mellom virksomhetene Institusjon og Forebygging og livsmestring.
- Det er lagt inn kr 1 099 000,- i 2021 til lønnsøkning i 2021.

Det er lagt inn følgende endringer og tiltak i handlingsplanen:

- Handlingsplanen for 2021-2024 forutsatte en innsparing på 2,5 mill i 2022 gjennom sammenslåing av enheter. Anslått innsparing er nå 1,9 mill i 2022 og ytterligere 0,6 mill i 2023, tilsvarende 2,4 årsverk. Utredning er påbegynt.
- Forventet ytterligere innsparing på kr 1,6 mill i 2022 og ytterligere 0,5 mill. i 2023. Anslaget er 3 stillinger med helårseffekt i 2023.
- Det er lagt inn en forventning om mindreforbruk på kr 500 000,- for Kvås Bofellesskap jfr kommunestyrevedtak i 2021.

Tiltak meldt inn av virksomheten, men ikke foreslått:

- 2 Helsesykepleiere til helsestasjonen

Hovedutfordringer og de økonomiske utfordringene for virksomheten:

Som følge av budsjettvedtak ble det i 2021 foretatt en utredning angående flytting av «Team ROS» til Helsehuset. Dette ble ikke anbefalt, og virksomheten søkte derfor alternative måter å oppnå innsparingskravet på. Det gjennomføres nå en utredning av sammenslåing av Team Voksen og teamet rundt Bergsakerveien 15. Etter at nye brukere har kommet til i løpet av 2021 er sammenslåingen blitt enda mer påkrevd for å kunne samle tilstrekkelige ressurser til brukere med relativt ensartede behov. Dersom tiltaket gjennomføres, innebærer det at brukere og ansatte fra Bergsakerveien 15 flyttes til Helsehuset. Begge

enhetene er per i dag organisatorisk samlet under en ledelse, men den praktiske gjennomføringen vil ikke kunne skje og ha økonomisk effekt før litt ut i 2022. Endringen kan også medføre forskyvning av kostnader til habilitering. Dette er ennå ikke ferdig utredet.

Reduksjonen i virksomheten er krevende å gjennomføre samtidig som det kommer nye brukere.

Regjeringen har i opptrappingsplanen for psykisk helse barn og unge og opptrappingsplanen for rus lagt til grunn at det er udekkede behov i disse brukergruppene, og forutsatt en økning i stillinger for å styrke tilbudene. I tillegg til allerede udekkede behov har nedleggelse av sengeplasser i spesialisthelsetjenesten resultert i ytterligere press på de kommunale tjenestene. En reduksjon i budsjettet vil medføre at tjenestetilbudet må reduseres, men også redusere muligheten til å jobbe med forebyggende tiltak. Konsekvensen av dette vil først bli synlig på noe lengre sikt. Både innen feltene psykisk helse og rus vil reduksjon i tilgjengelige årsverk i tillegg kunne medføre at det blir mindre rom for å gi ambulante tjenester til hjemmeboende.

For ansatte vil konsekvensen av reduksjon i antall årsverk kunne medføre økt arbeidsbelastning. Det vil bli mindre rom for faglig veiledning og oppdatering, og det kan ha en negativ effekt på rekrutteringen til stillingene.

Ved helsestasjonen er det avsatt midler til psykolog i 100% stilling. Det har vist seg vanskelig å rekruttere til denne stillingen, og midlene omdisponeres derfor midlertidig til en stilling som familierapeut for å ivareta barn, unge og deres familier inntil psykolog er på plass. Virksomheten ser også på mulighetene for å danne et familieteam/senter hvor noen terapeuter i psykisk helse omdisponeres til dette formålet. Det må gjøres tydeligere prioriteringer i oppgaver med den nedgang i disponible årsverk av terapeuter i psykisk helsetjeneste. Barn og unge og deres familier skal prioriteres.

Avdelingen ser videre med bekymring på at manglende midler til styrking av helsesykepleiertjenesten innebærer at tilstedeværelsen på den enkelte skole ikke kan økes.

Kvås bofellesskap ble opprettet i en tid hvor ankomsten av flyktninger var høy, og hadde de første årene 15 enslige mindreårige i fellesskapet. Resultatene for tjenesten har vært svært bra; de fleste med opphold i bofellesskapet er enten under utdanning eller i jobb.

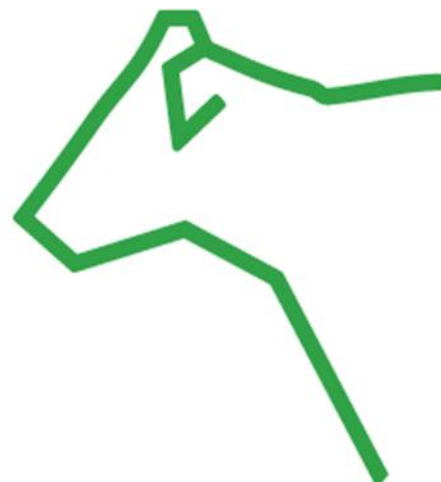
Høsten 2021 er det 5 enslige mindreårige igjen i bofellesskapet. Prognosen tilsier at det vil være 5 brukere også i 2022. Det vil være utfordrende å opprettholde bofellesskapet i nåværende form med så få brukere uten å endre de økonomiske rammene, men det påpekes at Lyngdal kommune har et ansvar for å ivareta omsorgen for disse. Det er i 2021 funnet nye inntektskilder. Disse forventes også i 2022. Det må i løpet av første halvår 2022 om denne virksomheten skal fortsette.

Budsjettet for barnevernstjenesten er lagt i samsvar med forslag fra Lister barnevern som ivaretar ansvaret på kommunens vegne. Forslaget har ingen buffer for å kunne ha inndekning for eventuelle økninger i behov for omsorgstiltak, og endringer i hjelpebehov kan dermed resultere i at virksomheten ikke klarer å drifte innenfor den økonomiske rammen.

9.12 Habilitering

Virksomhet for habilitering gir ulike tilbud til mennesker med nedsatt funksjonsevne, medfødte eller tidlig ervervede tilstander. Kjentegn ved målgruppen er at de ikke følger et forventet utviklingsforløp, og at det er behov for gjentagende prosesser gjennom hele eller store deler av livsløpet.

Habilitering har ansvar for å tilby tjenester innenfor områdene avlastning, helsetjenester i eget hjem, herunder praktisk bistand og opplæring, og aktivitetstilbud, herunder dagsenter og ordningen med brukerstyrt personlig assistent (BPA). Virksomhet for habilitering har døgnbemannet drift.

Netto ramme	Opprinnelig budsjett 2021	Revidert budsjett	Oppgavekorr fra 2021-2022	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Habilitering	55 800	58 678	5 388	62 816	62 816	61 816	61 816

*alle tall i tusen

Rammen til virksomheten er foreslått til kr 62,8 mill i 2022.

Oppgavekorrigeringer/tekniske endringer:

- Det var i opprinnelig budsjett 2021 lagt inn en forventet innsparing på helse og velferd på 3,2 mill. Denne ble lagt på virksomheten Habilitering, men er fordelt mellom virksomhetene i revidert.
- Rammejustering pga ny oppgavefordeling mellom virksomhetene habilitering og servicesenter kr 3,5 mill og en korrigering av helårseffekt av innsparing ledere.
- Det er lagt inn kr 1 763,- i 2021 til lønnsøkning i 2021.

Det er lagt inn følgende endringer og tiltak i handlingsplanen:

- Innsparing kr 1 mill (vedtatt i økonomiplanen 2021)
- I 2024 er det lagt inn forventet innsparing på kr 1 mill pga forventning om reduserte kostnader til lønn og leieutgifter dersom det blir investert i nye lokaler til habilitering og dagsenter. Beløpet er usikkert, men det er gjort et grovt anslag.

Hovedutfordringer og de økonomiske utfordringene for virksomheten:

Driften i virksomhet for Habilitering er i stor grad innrammet av vedtak etter Helse- og omsorgsloven, hvor brukerne blir gitt rettigheter til både innhold, omfang og utførelse av tjenester, til dels på svært spesifisert nivå. Virksomheten registrerer at omfanget av vedtak, både med tanke på antall brukere og innholdet i tjenestene stadig øker uten at budsjettmessige rammer økes tilsvarende, heller tvert imot. Virksomheten må altså yte stadig flere tjenester til stadig flere brukere til en lavere kostnad. Samtidig innebærer vedtakenes spesifikke innhold og krav om 1-1- eller 2-1-bemanning at handlingsrommet for alternative løsninger er svært begrenset.

Virksomheten har over tid hatt utfordringer med å fylle vakante stillinger. På den ene siden har dette gitt en mulighet til å bemanne med ufaglært og rimeligere arbeidskraft. På den annen side innebærer dette både en ustabilitet i personalbasen og en mulig redusert kvalitet på tjenesteutførelsen. I møte med sårbare mennesker kan dette resultere i mer utfordrende adferd som igjen gir behov for økt bemanning for å trygge og ivareta både brukere og personell. Å sikre en stabil og kompetent bemanning i tjenesten er altså en utfordring, men samtidig også en nøkkel til framtidige innsparinger.

Som et ledd i innsparingsprosessen er stillingene som avdelingsledere redusert til 90 %. Den frigitte ressursen benyttes inn i avdelingene og reduserer nivået på innleie av vikarer ved sykefravær. For å klare ytterligere innsparingskrav må terskelen for å hente inn vikarer ved fravær heves enda mer. Dette vil redusere kvaliteten på tjenesten betraktelig, og innebærer også en risiko for negative endringer i adferd som kan kreve ny oppbemanning. Innsparingstiltaket kan dermed vise seg å ha motsatt effekt, og det stilles krav om tett observasjon og rask inngripen dersom en slik utvikling blir konsekvensen. Tiltaket vil også ha negative konsekvenser for ansatte, både med tanke på arbeidsbelastning, muligheten til å ha et arbeidsfellesskap og for opplevd trygghet i arbeidssituasjonen. Det vil altså være en økt risiko for avvik og for økt sykefravær med tiltaket.

Virksomheten må videre vurdere mulighetene for å redusere den ordinære bemanningstettheten rundt enkelte brukere og i enkelte bofellesskap. Som ved reduksjon i innleie av vikarer vil dette redusere kvaliteten på tjenesten og innebære risiko for endret adferd hos bruker, avvik, og økt sykefravær blant de ansatte.

Virksomheten har over tid påpekt behovet for egne og egnede lokaler for dagsenter og avlastning, og er fornøyd med signaler om at dette vil bli prioritert i kommende økonomiske handlingsplaner. Dette vil kunne redusere behovet for 1-1-bemanning, og altså gi mer effektiv bruk av personalressursene. Virksomheten påpeker også at en bred gjennomgang og optimalisering av den samlede administrasjons- og boligmassen i virksomhetens bruk vil kunne gi store effektivitetsgevinster i form av mer sambruk av personalressurser.

9.13 Institusjon og hjemmetjeneste

Virksomheten består av institusjon og hjemmetjenester

Hjemmetjenester: Har det utøvende ansvar for helsetjenester i hjemmet og praktisk bistand/hjemmehjelp til innbyggere som oppholder seg i Lyngdal kommune. Virksomheten har også ansvar for dagsenter for eldre, sykepleieklinikk og hverdagsmestring.

Institusjonstjenester: Består av to institusjoner, Lyngdal Helsehus og Byremo omsorgssenter. Det er totalt 79 plasser. På Lyngdal Helsehus er det 40 langtidsplasser og 16 korttidsplasser inklusive kommunal øyeblikkelig hjelp. På Byremo omsorgssenter er det 19 langtidsplasser og 4 korttidsplasser.

Netto ramme	Opprinnelig budsjett 2021	Revidert budsjett	Oppgavekorr fra 2021-2022	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Hjemmetjeneste og institusjon	128 055	126 252	6 916	116 844	110 544	110 544	110 544

*alle tall i tusen

Rammen til virksomheten er foreslått til kr 116,8 mill i 2022.

Oppgavekorrigeringer/tekniske endringer:

- Det er lagt inn en reduksjon på kr 2 mill som følge av flytting av brukere mellom virksomhetene Institusjon og Forebygging og livsmestring.
- Helårseffekt av innsparing ledere og flytting av ressurser - kr 1,5 mill
- Det er lagt inn kr 3 404 000,- i 2021 til lønnsøkning i 2021.

Det er lagt inn følgende endringer og tiltak i handlingsplanen:

- Det er lagt inn forventede innsparinger på kr 9,3 mill i 2022 og ytterligere 6,3 i 2023.
  - ⊖ Grunnbemanningen på korttidsavdelingen på Helsehuset reduseres til bemanning tilsvarende 10 plasser, i tråd med forventet belegg.
  - Det jobbes videre med ytterligere tiltak

Tiltak som er meldt inn eller vurdert av virksomheten, men ikke foreslått:

- Midler til elektroniske tavler kr 500.000
- Velferdsteknologisatsing kr 500.000
- Avsatt midler til kurs for ansatte for å opprettholde fagkompetanse kr. 200.000
- Avsatt ressurser til fagkoordinator / sykepleier i stab, for å kunne
  - bidra i fagutvikling, tjenesteutvikling og innovasjon
  - Samhandle med tjenestemottakere, pårørende og eksterne helsetjenester
  - Ivareta kontinuitet, kvalitet og forsvarlighet og pasientsikkerhet
- Medisinsk utstyr kr. 100.000

Hovedutfordringer og de økonomiske utfordringene for virksomheten:

I september 21 har virksomheten hatt strategisamling for ledere, tillitsvalgte og verneombud. Det ble på samlingen jobbet frem hovedmål, visjon og verdier

Virksomheten har fra kommunesammenslåingen av vært gjennom store endringer. Pandemien har vært og er fremdeles krevende, både for ledere og alle ansatte. Virksomheten har videre vært gjennom store omorganiseringsprosesser; først med endret organisering i hjemmetjenesten fra teambasert til geografisk inndeling, deretter med innføring av langvakter i turnus for ansatte, i tillegg til innflytting i nytt helsehus. På grunn av reduksjoner på ledernivå er det gjennomført ny omorganisering høsten 2021.

Virksomheten har altså vært gjennom flere omfattende endringsprosesser på kort tid, midt i en pandemi. Det vises ved slitasje på både ledere og ansatte. Omstillingskostnader som er kommet som følge av dette gjør det utfordrende å måle effekter, både positive og negative, ved den enkelte prosessen. Det er likevel grunnlag for å si at innføring av turnus med langvakter har ikke gitt forventet økonomisk gevinst.

Virksomheten ligger fortsatt høyt på grad av sykefravær, men trenden gjennom 2021 har vært svakt nedadgående. Enkelte avdelinger har særskilt store utfordringer, og følges fortsatt opp gjennom prosjektstøtte fra Organisasjon og personal.

Antall timer i direkte brukerkontakt med hjemmeboende er en rettighet som følge av vedtak, og handlingsrommet for innsparinger er derfor begrenset. Det antas likevel at økt samarbeid på tvers av de ulike avdelingene kan gi mer fleksibilitet og redusere behovet for høye grunnturnuser hos hver enkelt avdeling. Det vil videre være avgjørende å identifisere hvor "tidstyvene" i tjenesten ligger, og luke ut disse. En reduksjon i grunnbemanningen samtidig som samme antall vedtakstimer skal utføres vil under enhver omstendighet medføre en mer hektisk arbeidshverdag for ansatte, gi økt slitasje, redusere brukermedvirkningen og fjerne muligheten til å bruke noe ekstra tid til brukere som enkelte dager har behov for dette. En presset tidsramme vil også øke risikoen for avvik, både knyttet til oppfølging av brukere og knyttet til arbeidssituasjonen til den enkelte ansatte. En redusert mulighet for faglig skjønnsutøvelse, forebygging, rehabilitering og oppfølgingsarbeid forventes å gi redusert kvalitet på tjenestene vi yter til våre innbyggere. Videre kan det gi negative følger for rekruttering av personell med rett kompetanse, noe som igjen kan medføre økte kostnader på sikt.

Belegget på korttidsavdelingen varierer stort. I perioder med lavt belegg har avdelingen kunnet bistå andre avdelinger med personell dersom disse har hatt vakanser. Med reduksjon i grunnbemanningen vil dette ikke i samme grad kunne være en mulighet. Dersom terskelen for innvilgelse av korttidsplass settes høyere kan konsekvensen være økt press på hjemmetjenesten, mindre fleksibilitet og mindre grad av tidlig innsats. Dette vil også i større grad legge mer ansvar over på pårørende. Det vil derfor være avgjørende at forvaltningen balanserer disse ulike hensynene klokt når vedtak om innvilgelse eller avslag på søknad om korttidsplass skal fattes.

I perioder må det antas at belegget på korttidsavdelingen er høyere enn en redusert grunnbemanning kan håndtere. I slike perioder vil det være behov for ekstra innleie av personell. Det er grunn til å anta at det vil være utfordrende å få inn riktig kompetanse på slike vilkår, og kvaliteten på tjenesten vil derfor bli redusert. Med en mer hektisk arbeidshverdag vil det også bli mindre rom til å holde seg faglig oppdatert i tråd med stadig økte krav som følge av Samhandlingsreformen og oppgaveforskyvning fra spesialisthelsetjenesten. Også dette vil svekke kvaliteten i tjenesten, og samtidig virke demotiverende for den enkelte ansatte. Man bør kanskje se på nye måter å jobbe på, og hvordan man sammen kan effektivisere. Det er tøffe tak, men vi er opptatt av å beholde tjenestene både ved Byremo og Helsehuset.

9.14 Tekniske tjenester

Virksomheten har ansvar for renhold, drift, vedlikehold og forvaltning av kommunaltekniske anlegg, kommunale bygg, veier, grønne områder og havnedrift. Prosjektledelse for alle prosjekter innafor vann og avløp og prosjekter for vei og bygg i inntil kr 5 000 000,00- er organisert inn under tekniske tjenester.

Virksomheten har i tillegg ansvar for fakturering av kommunale eiendomsgebyr, tilkoblingsavgifter og tilskudd av inngåtte utbyggingsavtaler. Innen 2027 skal alle slamanlegg være ferdig kartlagt og eiere av disse skal inneha lovlig utslippstillatelse.

Virksomheten har ansvar for interkommunalt samarbeid innen renovasjon, brannvern og Skjærgårdstjenesten. Virksomheten har ansvar for saksbehandling som er i henhold til forurensningsloven og anskaffelse av rammeavtaler for tekniske tjenester.

Netto ramme	Opprinnelig budsjett 2021	Revidert budsjett	Oppgavekorr fra 2021-2022	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Teknisk	52 330	52 514	9 711	63 975	60 625	60 725	60 325

*alle tall i tusen

Rammen til virksomheten er foreslått til kr 64 mill i 2022.

Oppgavekorrigeringer/tekniske endringer:

- I 2021 ble det lagt inn midlertidig innsparing på drift og vedlikehold kr 1 mill. Dette er tatt inn igjen i 2022 med 0,5 mill.
- Faktura fra Brannvesenet har økt med kr 600 000,-. Noe av dette skyldes feilbudsjettering (hos oss) i 2021, men noe skyldes også økte utgifter til Brannvesenet.
- Kalkulatoriske kostnader er flyttet ut av budsjettrammen til teknisk og over i hovedoversiktene. Rammen er korrigert med kr 8,4 mill. Tilsvarende er renteinntekter økt med 8,4 mill.
- Det er lagt inn kr 408 000,- i 2021 til lønnsøkning i 2021 og helårseffekten av innsparing ledere kr – 210 000,-.

Her er det lagt inn følgende endringer og tiltak i handlingsplanen:

- Det er lagt inn en forventet økning i strømprisene på kr 2 mill (inkl reduserte strømavgifter LBS). Beløpet er usikkert.
- Det er lagt inn kr 250 000,- i 2022 i forventede reduserte vedlikeholdsutgifter/forsikringer/kommunale avgifter pga salg av bygg. I 2023 er forventet innsparing økt til kr 500 000,-
- I 2023 er det lagt inn kr 3 mill i reduserte utgifter som følge av en forventning om at fjernvarmeavtalen avsluttes.
- I 2025 er det lagt inn kr 400 000,- i reduksjon på strømkostnader som følge av igangsetting av energioptimaliseringsprosjekt.

Tiltak meldt inn av virksomheten, men ikke forslått:

- Kr 3,5 mill til vedlikehold bygg
- Kr 1,8 mill til sommervedlikehold i form av reasfaltering

Hovedutfordringer og de økonomiske utfordringene for virksomheten:

Tekniske tjenester har siden kommunesammenslåingen fått tildelt et stramt budsjett. Dette har blant annet resultert i færre vaktmestere og mindre midler til vedlikehold av bygg og veier. Ledelsen må daglig håndtere klager fra både innbyggerne og bygg brukere som skole og barnehage og andre kommunale bygg. Klager fra innbyggerne er i all hovedsak rettet mot dårlig veivedlikehold og fra bygg brukerne på manglende løpende byggvedlikehold.

Konsekvensene er følgende:

- Manglende systematisk arbeid med vedlikeholdsetterslepet i kommunens eiendomsmasse
- Lite fokus på økt bruk av teknologi og effektiv byggdrift
- Manglende strategi i forhold til hvilke klima- og miljøtiltak vi skal fokusere på
- Arbeid med utvikling og innovasjon er nesten fraværende
- Foreslått bevilgning til vei vedlikehold medfører at etterslepet øker.
- Bruk av kald asfalt for reparasjoner av vegkonstruksjoner vil i fremtiden øke
- Flere misfornøyde innbyggere og bygg brukere
- Arbeidsbelastning på ledere og ansatte i administrasjon er høy
- Arbeid med risiko -og sårbarhetsanalyse, internkontroll, anskaffelsene, digitalisering av byggetegninger, utarbeidelse av planer etc fører til at ledelsen og de få ansatte i administrasjon må løse mange ulike oppgaver samtidig
- Det er positivt at fra år 2023 er lagt inn midler i investeringsbudsjettet til oppgradering av bygningsmasse.
- Det er positivt at det i investeringsbudsjettet i 2022 er lagt inn et prosjekt på å kartlegge energibesparende tiltak

9.15 Fellestjenester

	Budsjett 2022	Handlingsplan 2023	Handlingsplan 2024	Handlingsplan 2025
Netto ramme				
Fellestjenester	19 235	25 125	25 725	25 725

*Alle tall i tusen

Følgende tiltak er lagt inn under fellestjenester:

- Pensjon 3 mill – dette er avviket mellom hva som budsjetteres i virksomhetene og kostnaden til pensjon.
- Lønns- og prisvekst kr 15,5 mill. 2,5% av netto rammen per virksomhet
- Avsatte midler til tidlig innsats kr 2 mill se mer info under kapitlet om folkehelse, forebyggende arbeid og tidlig innsats.
- Leieutgifter LBS kr 180 000,-. Dette er for 3 mnd i 2022. Det forutsetter at beboerne på LBS får et annet sted å være innen 1.april 2022.
- Avsatt midler til «helt med» stillinger kr 200 000,-. Disse midlene er planlagt brukt i ulike virksomheter. Både helsehuset og barnehager ønsker disse stillingene.
- De «øremerkede midlene» som er kommet i statsbudsjettet er avsatt. Totalt kr 1,25 mill til barnekoordinator kr 220 000,-, psykisk helse barn og unge kr 160 000,-, rusreform kr 175 000,- og kr 700 000,- til utgifter til ehelse. Kostnader som nå er overført kommunen.
- Forventede økte utgifter ved overtakelse av Lyngdal legesenter kr 2,2 mill
- Statlig finansiering av omsorgsmidler (SIO). I en overgangsperiode får vi en nedtrapping av inntektspåslaget. I 2022 kr 5,4 mill og 2023 kr 3,6 mill. Denne inntekten er lagt inn her. Det er lagt inn utgifter til 160% stilling i 2022 til å gjennomføre rapportering og oppfølging. Utgiftene er tatt ut i 2023. Men ellers er inntekten tatt inn for å saldere av budsjettet totalt.
- Utgifter til taksering eiendommer. 2023: kr 3 750 000, 2024: kr 750 000,- 2025: kr 750 000,-. I år 2023 det innleie av takseringsfirma og en 100% administrativ ressurs. I 2024 og 2025 er det en 50% administrativ ressurs samt noe midler til ekstern hjelp til taksering.

10 Gebyrer

Pris- og lønnsvekst (deflator) for 2022 er anslått til 2,5 prosent. Det er da naturlig at kommunens betalingssatser øker tilsvarende. Noen unntak fra dette er det lagt opp til. De utdypes nærmere i dette kapitlet. Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger fastsettes ellers ut fra de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

10.1 Grunnskole og voksenopplæring

- Moderasjonsordninger SFO – 1.-2. trinn fra 1. aug. 2020. 3.-4. trinn fra 1. aug. 2021. Maks 6 prosent av husholdningens samlede inntekt
- Gratis SFO for elever med særskilte behov på 5.-7. trinn fra 1. aug. 2020

10.2 Barnehager

- Maksprisen blir fastsatt til kr 3 315 per måned fra og med 1. januar 2022 (3 230 kr i 2021).
- Nasjonal ordning for reduksjon i foreldrebetalingen – Maks 6 prosent av husholdningens samlede inntekt (Inntektsgrense 607 750 kr)
- Gratis kjernetid (barn 2-5 år) – Inntektsgrensen for ordningen vil være 598 825 kr fra 1. aug. 2022. Fra 1. aug. 2021 er inntektsgrensen 583 650 kr.

10.3 Helse og velferd

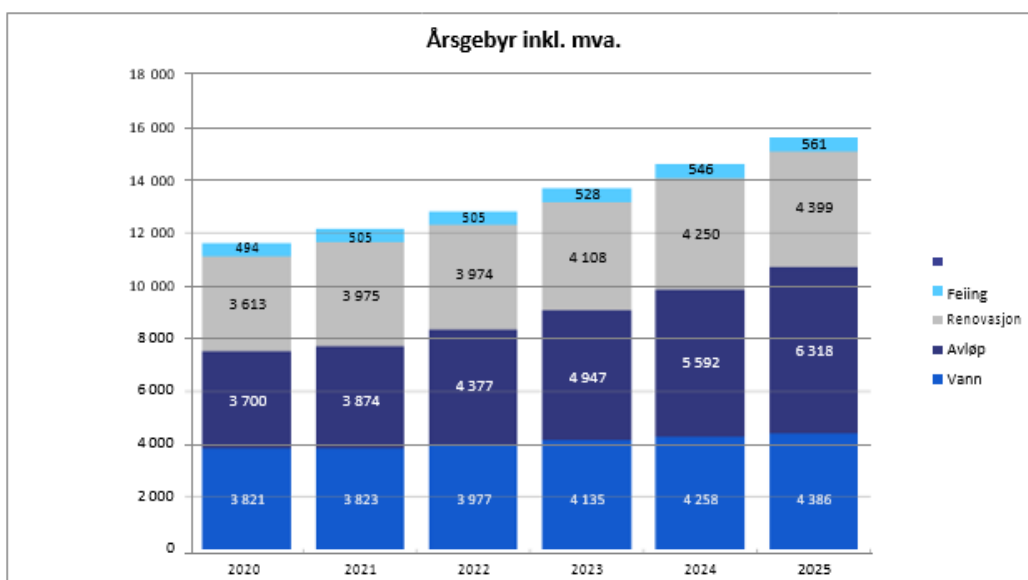
Brukere som har tilbud på Kinnungsland gård betaler hverken for opphold eller kjøring, slik man gjør på andre dagtilbud i kommunen. Det foreslås følgende forslag til satser:
Kinnungsland gård, dagsats: 62,- Transport pr. dag: 50,- Totalt: 112,- Satsene er satt på lik linje som satser på Dagaktivitetstilbudet på Rosfjord aktivitetshus.

10.4 Tekniske tjenester

Gebyrutvikling for vann, avløp, renovasjon og feiing

Lyngdal kommune VAR beregner kommunale gebyrer i tråd med forskrift om beregning av selvkost. Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekket av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene.

Oversikten viser utviklingen i gebyrene i planperioden.

I perioden 2020 til 2025 øker samlet gebyr med kr 3 980, fra kr 11 627,- i 2020 til kr 15 608,- i 2025. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 5,0 %. Gebyreksemplene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 160 kubikkmeter. Gebyrsatsene er inkl. mva. Hovedårsaken til store økningen er investeringer i renseanlegg som kommer.

Det legges ikke opp til gebyrøkning på feiing, renovasjon og slam i 2022. Vedlagt ligger budsjettnotat fra Envidan på selvkostområdene.

Slamavskiller bolig tømmes annen hvert år. Det skal betales 2 * årlige gebyrer pr utført tømming. Det blir ilagt årlig gebyr pr boenhet for 2021 og 2022 ved utført periodisk tømming i 2022.

Slamavskiller fritidsbolig tømmes hvert 4 år. Det skal betales 4 * årlige gebyrer pr utført tømming. Det blir ilagt årlig gebyr pr boenhet for 2020 og 2021 og 2022 ved utført periodisk tømming i 2022.

Grunnet kommunesammenslåing går ikke de årlige gebyrene lengre tilbake enn 2020.

10.5 Plan og Næring

10.5.1 Gebyrregulativ for reguleringsplan, bygge- og delesaksbehandling, oppmåling, eierseksjonering mv

Gebyrregulativet for 2021 videreføres i 2022 med følgende endringer i § 3-7:

- Gebyr for arbeid på pipe/skorstein nedsettes fra kr 5.000 til kr 2.000
- Gebyr for Skilt/ reklame endres til å gjelde størrelse over 3 m².
- Gebyr for trappeheis, innhegning mot veg el.l etter pbl § 20-3, jf. 20-1 h tas ut av regulativet.

10.5.2 Salgs- og skjenkebevillingsgebyr, gebyr for ambulerende bevilling og tilsynsavgift med salgssteder for tobakksvarer

Kommunen krevet årlig inn et bevillingsgebyr for omsatt, solgt eller skjenket, mengde alkoholholdig drikk. Hjemmel for å kreve gebyr og gebyrets satser følger direkte av alkoholloven kapittel 7 og alkoholforskriften kapittel 6, i tillegg til at det er vedtatt i kommunens alkoholpolitiske retningslinjer punkt 14. Det kreves også inn et gebyr på kr 380 for ambulerende bevilling, jf. alkoholforskriften § 6-2 annet ledd tredje punktum, og kr 1000 pr. enkeltanledning, jf. kommunens alkoholpolitiske retningslinjer punkt 12 bokstav b jf. punkt 14.

Kommunen krever også inn en årlig tilsynsavgift fra salgssteder for tobakksvarer og tobakkssurrogater til forbruker på inntil 4700 kroner, jfr Tobakksskadeloven § 7 og forskrift om registrerings- og bevillingsordning for tobakksvarer mv. § 33 gir adgang for kommunene til å kreve en årlig tilsynsavgift.

Det forelås ingen endringer av disse betalingssatsene.

10.5.3 Innføring av nytt gebyr for tilsyn etter forurensningsforskriften

Kommunen kan med hjemmel i forurensningsloven fastsette et gebyr for å dekke kommunens kostnader ved saksbehandling, tilsyn og kontroll som kommunen har som forurensningsmyndighet etter forurensningsloven og forurensningsforskriften.

Kommunen har ikke innført dette gebyret, men bør utrede å gjøre det slik at kommunen får ressurser til å gjennomføre nødvendige kontroller på området. Det foreslås derfor at det legges frem en egen sak om dette til kommunestyret i løpet av 2022.

10.5.4 Havneregulativ

Det behandles forslag om opprettelse av nytt IKS Listerhavnene IKS i kommunestyret i november 2021. Målet er å få etablert Listerhavnene IKS fra 01.01.2022. Det må da lages nytt havneregulativ for IKS'et. Det foreslås derfor at regulativet for 2021 videreføres i 2022. Dersom det ikke opprettes et nytt IKS så revideres havneregulativet i 2022. Det er lagt inn en endring i havneregulativet fra 2021 til 2022. Det foreslås å øke prisen for salg av strøm fra kr 1,20 per kWh til kr 1,70 per kWh. Dette skyldes økende strømpriser.

11 Vedlegg

Vedleggene ligger på Lyngdal kommune sin hjemmeside og kan lastes ned derfra.

<https://www.lyngdal.kommune.no/no/aktuelt/torsdag-4.-november-presenteres-budsjettet/#heading-h2-1>

- 1) Pliktige skjema og ikke prioriterte investeringer
- 2) KOSTRA-analyse og demografiutvikling Lister – Lyngdal
- 3) Gebyrregulativene/betalingssetter
- 4) Budsjettforslag kirkelig fellesråd

Postadresse:
Postboks 353, 4577 Lyngdal

Telefon: +47 38 33 40 00
Org.nr.: 922 421 498

E-post: post@lyngdal.kommune.no
www.lyngdal.kommune.no

**LYNGDAL
KOMMUNE**